

An abstract watercolor painting depicting a figure in traditional attire. The figure wears a large, flowing brown robe with a white collar and a white belt. A dark, possibly black, garment is visible at the waist. The background is a mix of purple, blue, and white. The overall style is expressive and painterly.

Festa Major Solsona_ 2025

Festes de la Mare de Déu del Claustre de la ciutat de Solsona

7, 8, 9, 10 i 11 de setembre

**SALUTA-
CIONS**

El retruny de la tronada el 7 de setembre, els primers compassos de la Patinjanjàs, el creixent tràfec de gent de totes les edats al centre d'aquesta petita ciutat i l'allau de missatges que s'intercanviaran els mòbils per quedar amics, familiars i companys d'entitat ens situaran un any més dins el parèntesi festiu amb més història de Solsona. Aturem màquines, que és hora de celebrar la 372a Festa Major.

És hora de sortir al carrer, fer rotllana al voltant de la nostra imatgeria gegantera, fer pinya al voltant de la taula, ballar sardanes, gaudir de música en directe, teatre fet a casa i altres espectacles per a petits i grans, redescobrir el nostre patrimoni, enriquir-nos culturalment, compartir afició esportiva col·lectivament i fer ciutat i país. Amb més d'una cinquantena de convocatòries que arrenquen a final d'agost i que s'allarguen fins a mitjan setembre, la Festa Major ens esllenegarà els dies i les nits.

En una festa patrimonial i portentosa com la nostra sembla que hi hagi d'haver poc marge per a la sorpresa. Però, lluny d'això, aquesta és una festa viva amb propostes que cada any hi aporten nous al·licients. El concert de vigília de la Cobla Juvenil Ciutat de Solsona amb Roger Mas i amb una doble estrena que farà les delícies del públic més exigent, n'és un exemple. El dinamisme inesgotable d'entitats com Joventut Solsonina injecten tal vigor al programa que no deixa cap escletxa per a l'ensopiment.

Enguany la festa renova la seva imatge al món digital. Després de vint anys d'estrenar web, era peremptori disposar d'una plataforma més nova i atractiva per projectar-nos més enllà de les nostres fronteres i per dotar-nos d'una eina útil per als solsonins i solsonines. Gaudir de la festa encara serà més fàcil!

I pel que fa a la publicació que teniu a les mans, no vull deixar de subratllar-ne el valor que té com a objecte col·leccionable. Cuidat fins al darrer detall, amb el disseny artístic del pintor Ramon-Àngel Davins, us presenta articles d'entitats i ciutadans que ens ofereixen nous coneixements i mirades sobre la història i el patrimoni local. Gràcies, Ramon-Àngel, Rosa M. Vila, Marcel·lí Corominas, Jordi Montanyà, Escola de la Ribera, Centre d'Estudis Linyolencs i Agrupació de Geganters, per la vostra aportació!

Darrere d'aquestes pàgines hi ha la dedicació de moltes persones –voluntàries i professionals–, entitats i col·lectius. Participem en tot allò que ens proposen aquests dies perquè hagi valgut la pena.

Molt bona Festa Major a tothom!

Judit Gisbert i Ester
Alcaldeessa de Solsona

Solsonins i solsonines,

La Festa Major és nostra. I nostra vol dir feta aquí, amb la nostra gent, els nostres impropis, la nostra música, les nostres coreografies i la nostra llengua. No és un producte d'aparador ni un espectacle: és identitat, és orgull, és memòria col·lectiva i és allò que perdura. És el moment en què la cultura popular pren sentit, perquè el seu lloc és als carrers i les places, tot i que durant l'any puguis veure les seves figures en vitrines i museus. Sense la festa les figures no passarien de ser uns objectes amb més o menys gràcia. Omplim places i carrers sense complexos. Perquè cada acte, cada melodia i cada crit de festa és també una manera de dir que som i volem continuar sent.

El programa de Festa Major, a part d'anunciar els actes, també té un vessant de divulgació cultural amb articles molt interessants. Un aparador que enguany ens porta cinc articles que ens permeten aprofundir en la nostra història col·lectiva. Recordarem els orígens del Cine París, que enguany ha tornat a obrir les portes. Descobrirem la vida i obra del compositor Ramon Pujol, més conegut com a mossèn Folia. Resseguiem els orígens i l'evolució de l'Àliga, un dels impropis més simbòlics i estimats, que enguany celebra el seu 350è aniversari. Finalment, dos articles més, "L'arquitectura de l'aigua a Solsona, Lladurs i Olius" i "L'Escola de la Ribera a Joaquim Ureña", que ens semblen l'interès per visitar dues exposicions que seran visibles aquests dies sobre aquestes temàtiques.

Vull aprofitar la salutació per recalcar que aquesta festa és possible gràcies a persones i entitats que hi posen hores, energia i cor. El meu agraïment més sincer i profund a tots aquells qui dediquen hores desinteressadament a fer que la Festa Major sigui cada cop més lluïda i reeixida. Honorem-los vivint-la de ple, mantenint viva la tradició i transmetent-la als que vindran.

Bona Festa Major!

Albert Colell Riu
Regidor de Cultura

ACTES

Dissabte 30 d'agost

Tarda

A les 6

a la plaça del Camp, **XLII TROBADA D'ACORDIONISTES**

Organització: Pere Marginet i Josep Codina

Col·laboració: Ajuntament de Solsona

Diumenge 31 d'agost

Matí

A les 8

des de la plaça del Camp, **XXVIII CAMINADA POPULAR** al Vinyet de Solsona

Organització: Ajuntament de Solsona

Col·laboració: Centre Excursionista del Solsonès

Divendres 5 de setembre

Tarda

A les 7

al Museu de Solsona, **INAUGURACIÓ DE L'EXPOSICIÓ** "Aiguafina. Els camins de l'aigua"

Organització: Centre d'Estudis Lacetans i Museu de Solsona

Vespre

A 2/4 de 8

a la plaça del Consell Comarcal, **ASSAIG GENERAL** dels ballets de la Festa Major

Organització: Agrupació de Geganters de Solsona

A 2/4 de 10

a la sala polivalent, **CONCERT DE VIGÍLIA**. Roger Mas i la Cobla Juvenil Ciutat de Solsona revisiten les músiques de la Festa Major de Solsona.

Organització: Cobla Juvenil Ciutat de Solsona i Ajuntament de Solsona

Col·laboració: Agrupació de Geganters de Solsona

Dissabte 6 de setembre

Migdia

A les 12

a la plaça de Sant Isidre, **BALLADA FOLK** a càrrec d'Irene Augé i Pau Vives

Organització: Associació de Dones del Solsonès

Tarda

A les 4,

al gimnàs de l'escola Arrels Secundària, **CAMPIONAT DE TENNIS TAULA.**

Dues categories: infantil/juvenil (nascuts a partir del 2011) i sènior (nascuts fins al 2010)

Cal inscripció prèvia a cttsolsona@gmail.com.

Preu: 5 euros

Per a més informació: [@cttsolsona](https://www.instagram.com/cttsolsona) a Instagram

Organització: Club Tennis Taula Solsona

A 2/4 de 7

al saló de les Homilies d'Organyà de la biblioteca Carles Morató, **CONFERÈNCIA**
"L'àliga a Catalunya", a càrrec de Daniel Vilarrúbias

Organització: Agrupació de Geganters de Solsona

Col·laboració: Confraria de la Mare de Déu del Claustre

Vespre

A les 8

a la plaça de la Catedral, **BALL DE SWING** en grup a càrrec de Jazz Trio

A les 9

al teatre comarcal, **TEATRE** amb la representació de *L'últim ball*, a càrrec de Lacetània Teatre, sota la direcció d'Aleix Albareda

Venda d'entrades a www.entradessolsones.com

Organització: Lacetània Teatre

Col·laboració: Ajuntament de Solsona

Nit

A 2/4 d'11

a la sala polivalent, **CONCERT SOLIDARI** Beth, 20 anys

Venda d'entrades a www.entradessolsones.com i a taquilla

Preu: 15 euros

Organització: Solsonès Obert al Món

Patrocini: Ajuntament de Solsona

FESTA MAJOR 2025

Diumenge 7 de setembre

Matí i migdia

A les 10,

XLVI PUJADA CICLISTA AL PI DE LA TORREGASSA. Concentració a 2/4 de 10 a la plaça del Camp. Tret de sortida al carrer del Parc (adjacent al pati de l'escola Setelsis). Es lliurarà un diploma commemoratiu a totes les persones participants al punt d'arribada, que també serà a la plaça del Camp.

Organització: Penya Ciclista L'Esforç i Ajuntament de Solsona

A 2/4 d'11

a la catedral, **REPIC DE CAMPANES**

A les 12,

TRET DE SORTIDA A LA FESTA MAJOR amb una trabucada a càrrec del Sr. Josep Canes Gibert, TRONADA a la plaça Major i salutació de l'Il·lma. Sra. Judit Gisbert i Ester, alcaldessa de Solsona, des del balcó consistorial.

Des de la casa consistorial, recorregut tradicional del **PASSACARRERS** amb els gegants, cavallets, bou, mulassa i drac, acompanyats per l'Orquestra Patinanjàs i el pregoner

Tarda

A les 6

a la plaça del Camp, **ACTE DE COMIAT DEL PUBILLATGE 2024 I PROCLAMACIÓ** de la pubilla, l'hereu, la donzella i el fadrí de la ciutat de Solsona 2025

Organització: Associació del Pubillatge Solsoní

Col·laboració: Ajuntament de Solsona

A partir de les 6

a l'espai d'art de L'Artesana, **INAUGURACIÓ DE L'EXPOSICIÓ** "Tinta, sang i versos", de Sílvia Sala i Laura Estany

Organització: L'Artesana

Vespre i nit

A les 8

al teatre comarcal, **TEATRE** amb la representació de *L'últim ball*, a càrrec de Lacetània Teatre, sota la direcció d'Aleix Albareda

Venda d'entrades a www.entradessolsones.com

Organització: Lacetània Teatre

Col·laboració: Ajuntament de Solsona

A 1/4 de 9

a la catedral, **REPIC DE CAMPANES** per anunciar el cant de la Salve.

BAIXADA de la corporació municipal des de l'ajuntament cap a la catedral, acompanyada per la pubilla, l'hereu i el fadrí de Solsona del 2024, el ball de bastons i l'Orquestra Patinjanjàs.

A ¾ de 9,

a la capella del Claustre, **CANT DE LA SALVE**, interpretat per l'Orfeó Nova Solsona. Presidirà l'acte l'Excm. i Rvdm. Sr. Francesc Conesa i Ferrer, bisbe de Solsona.

Tot seguit,

il·luminació de carrers amb teieres i, al pati de l'escola Arrels II, **CASTELL DE FOCS** presidit per la comitiva procedent de la catedral.

A continuació,

a la plaça Major, **SOPAR POPULAR I CAPTA** amb els gegants joves amenitzada per la banda Trinxaranga. Tot seguit, **CONCERT** amb The Velcros.

Organització: Agrupació de Geganters de Solsona i Joventut Solsonina

Col·laboració: Ajuntament de Solsona

A les 11

a la plaça del Camp, **HAVANERES** amb el grup Xató

Dilluns 8 de setembre

Matí

A les 9

a la capella del Claustre, **MISSA CANTADA** per la Capella de Música de la Mare de Déu del Claustre, presidida per Mn. Lluís Prat i Sabata.

A 2/4 de 10,

seguint les muralles antigues, **CIRCUMVAL·LACIÓ** de la ciutat amb els tirs dels TRABUCAIRES.

A 2/4 i deu minuts d'11,

des de l'ajuntament, **BAIXADA** cap a la catedral de la corporació municipal, la pubilla, l'hereu, la donzella i el fadrí 2025 i l'hereu i la primera dama de la Catalunya Central 2025, així com altres representants del pubillatge de títol nacional, l'Orquestra Patinanjàs, els Trabucaires de Solsona i els gegants i altres elements de la imatgeria festiva.

A les 11,

MISSA CONCELEBRADA presidida per l'Excm. i Rvdm. Sr. Francesc Conesa i Ferrer, bisbe de Solsona, acompanyat pel capítol catedral i la resta de sacerdots. Hi assistiran els priors dels quatre castells, els senyors Miquel Àngel Múrcia i Garcia (Castellvell), Jordi Riart i Vendrell (Lladurs), Ramon Vilà i Serra (Llobera) i Josep M. Cardona i Divins (Olius).

Migdia

Tot seguit,

a la plaça Major, salutació de la pubilla i l'hereu de Solsona 2025, acompanyats de la donzella i el fadrí, i **BALLETS TRADICIONALS**. La Cobla Juvenil Ciutat de Solsona interpretarà la música dels ossos, cavallets, drac, nans, ball de bastons, àliga i gegants.

A continuació,

a la plaça Major, **TRONADA** preparada pels Trabucaires de Solsona i esclat dels mascles, PUJADA fins a l'ajuntament i ballada de la final.

Tarda i vespre

A les 6

des de l'ajuntament, **BAIXADA** de la corporació municipal cap a la catedral, acompanyada per la mateixa comitiva del matí.

A 2/4 de 7

a la capella del Claustre i a la plaça Major, **HOMENATGE A LA MARE DE DÉU DEL CLAUSTRE** amb el ball de l'àliga i cantada de goigs a càrrec de la Capella de Música de la Mare de Déu del Claustre. Enguany és pendentista Ramon Segué i Coromines.

Tot seguit,

a la plaça Major, ballada de **SARDANES** a càrrec de la Cobla Juvenil Ciutat de Solsona

Vespre i nit**A les 9**

a la plaça del Camp, **SOPAR POPULAR** amb Marc Anglarill.

Tot seguit,

XIIIè BARRAMIAU amb la Trinxaranga des de la plaça del Camp.

La venda de samarretes del XIIIè Barramiau es farà els dies 30 i 31 d'agost a la parada de Joventut Solsonina ubicada a la plaça Major.

*Activitat restringida a majors de 18 anys. Per a poder-hi participar, caldrà signar una autorització el mateix dia de l'esdeveniment.

A les 11

a la sala polivalent, **BALL** de Festa Major amb l'orquestra La Chata

Matinada**A la 1**

a la plaça del Camp, **CONCERT JOVE** amb Strombers i Brou Musical

Entrada lliure

Organització: Joventut Solsonina

Col·laboració i patrocini: Ajuntament de Solsona

Dimarts 9 de setembre

Matí

A les 9

a la capella del Claustre, **MISSA CANTADA** per la Capella de Música de la Mare de Déu del Claustre, presidida per Mn. Lluís Grifell i Vilà.

A 2/4 de 10,

seguint les muralles antigues, **CIRCUMVAL·LACIÓ** de la ciutat amb els tirs dels TRABUCAIRES.

A 2/4 i deu minuts d'11,

des de l'ajuntament, **BAIXADA** cap a la catedral de la corporació municipal, acompanyada per representants de la Generalitat de Catalunya, la presidenta del Consell Comarcal del Solsonès, alcaldes de la comarca, la pubilla, l'hereu, la donzella i el fadrí 2025 i l'hereu i la primera dama de la Catalunya Central 2025, així com altres representants del pubillatge de títol nacional, l'Orquestra Patinfanjàs, els Trabucaires de Solsona i els gegants i altres elements de la imatgeria festiva.

A les 11,

MISSA CONCELEBRADA, presidida per l'Excm. i Rvdm. Sr. Francesc Conesa i Ferrer, bisbe de Solsona, acompanyat pel capítol catedral i la resta de sacerdots.

Migdia

Tot seguit,

a la plaça Major, **BALLETS TRADICIONALS**. La Cobla Juvenil Ciutat de Solsona interpretarà la música dels ossos, cavallets, drac, nans, ball de bastons, àliga i gegants.

A continuació,

a la plaça Major, **TRONADA** preparada pels Trabucaires de Solsona i esclat dels mascles, PUJADA fins a l'ajuntament i ballada de la final.

Tarda i vespre

De 3 a 8,

XLIV CONCURS DE PINTURA RÀPIDA sobre Solsona i el seu entorn.

Des de les 3 i fins al vespre

a la capella del Claustre, **BESAMANS A LA MARE DE DÉU DEL CLAUSTRE**

A 2/4 de 6

a la plaça del Consell Comarcal, **CONCERT** de cobla a càrrec de l'orquestra Montgrins.

A les 6

a la plaça de l'U d'Octubre, **ESPECTACLE DE CIRC I CLOWN** *Embolic*, a càrrec de la Cia. Pau Palaus.

A partir de les 6

a la plaça del Camp, **XIV CONCURS DE MÚSICS AL CARRER**

Organització: Joventut Solsonina

Col·laboració: Ajuntament de Solsona

Vespre i nit

A 2/4 de 8

a la plaça Major, ballada de **SARDANES** interpretades per Cobla Juvenil Ciutat de Solsona i la cobla Montgrins.

A les 8

a la capella del Claustre, **TANCAMENT DEL BESAMANS** amb la Capella de Música de la Mare de Déu del Claustre.

A les 11

a la sala polivalent, **BALL** de Festa Major amb l'orquestra Montgrins

Dimecres 10 de setembre

Matí i migdia

De 9 a 2/4 de 2,

XLIV CONCURS DE PINTURA RÀPIDA sobre Solsona i el seu entorn

A les 11

a la catedral, **MISSA** per als difunts confreres i de la parròquia

Tarda

A les 5,

PUJADA A PEU AL CASTELLVELL amb l'estelada gegant des de la font del passeig del Pare Claret

Organització: Casal Popular La Fura

Col·laboració: Ajuntament de Solsona

A 2/4 de 6

a la torre del Castellvell, **ESTESA DE L'ESTELADA I XERRADA** "Construint els Països Catalans des de la cultura", amb Cesc Freixas, La Mare Cultural i un convidat per confirmar. Tot seguit, cant d'Els Segadors i berenar per a tothom.

Organització: Casal Popular La Fura, Òmnium Solsonès, ANC Solsona i Arran Solsonès

Col·laboració: Ajuntament de Solsona

A les 6

a la plaça del Camp, **ESPECTACLE FAMILIAR** *El planeta violeta!*, a càrrec del grup musical Atrapasomnis

Vespre i nit

A 2/4 de 8

a la plaça Major, ballada de **SARDANES** interpretades per la Cobla Juvenil Ciutat de Solsona.

A les 9

a la plaça de Ramon Llumà, **ACTE INSTITUCIONAL DE LA DIADA NACIONAL DE CATALUNYA** a Solsona. Parlament a càrrec de la periodista i escriptora Núria Cadenes; presentació de l'associació Foreign Friends of Catalonia, a càrrec del seu president, Thomas G. Schulze; actuació musical d'Elna & Lleir, cant d'Els Segadors amb l'Orfeó Nova Solsona i galejada dels Trabucaires de Solsona

Organització: Ajuntament de Solsona, Consell Comarcal del Solsonès, ANC de Solsona i Òmnium Cultural del Solsonès

Col·laboració: Orfeó Nova Solsona i Trabucaires de Solsona

A 2/4 de 12,

des de la plaça Major, **PUJADA** cap al concert amb la Xaranga Tocabemolls

Matinada

A 2/4 d'1

a la sala polivalent, **CONCERT JOVE** a càrrec dels Catarres, La Quinta i DJ Surda
L'accés estarà restringit a majors de 16 anys sense excepcions. Per a més informació:
@joventutsolsonina a Instagram

Dijous 11 de setembre. Diada Nacional de Catalunya

Matí i migdia

A 2/4 de 10

a la plaça del Camp, **ESMORZAR**, i a les 11,
TRACTORADA POPULAR
Organització: Associació d'Amics del Tractor d'Època del Solsonès

A les 10

al camp de tir del Solsonès, **TIRADA AL PLAT GENERAL**, en la modalitat de 25 plats de color vermell
Organització: Club de Tir del Solsonès

A 2/4 d'11

al Camp del Serra, **III TORNEIG CIUTAT DE SOLSONA** de bitlles
Organització: Olius Bitlles

D'11 a 2,

al passeig del Pare Claret, a l'altura del Casal de Cultura i Joventut, **CASTELLS INFLABLES** per al públic infantil

Tarda

A 2/4 de 5,

al capdamunt del passeig del Pare Claret, **TORNEIG D'ESCACS** per a totes les edats.
Places limitades a 40 jugadors.
Inscripcions per WhatsApp al telèfon 609369439
Preu: 5 euros
Organització: Club d'Escacs L'Elefant de Solsona i Ajedrez José Angel
Col·laboració: Ajuntament de Solsona

Dissabte 13 de setembre

Vespre

A 2/4 de 8

a la plaça de la Catedral, **CONCERT** de músiques de Ramon Pujol Llanes sota la direcció de Jordi Montanyà Novas (En cas de pluja, es traslladarà a la sala dels Sants Màrtirs)

A les 9

al teatre comarcal, **TEATRE** amb la representació de *L'últim ball*, a càrrec de Lacetània Teatre, sota la direcció d'Aleix Albareda
Venda d'entrades a www.entradessolsones.com

Organització: Lacetània Teatre

Col·laboració: Ajuntament de Solsona

Diumenge 14 de setembre

Durant tot el dia

De 9 del matí a 7 del vespre,

a la plaça del Camp, 31è **TORNEIG DE BÀSQUET 3X3** de Solsona per a totes les categories (en cas de pluja, al pavelló poliesportiu)

Inscripcions en línia (enllaç al compte @cbsolsona a Instagram)

Preu: 7 euros per participant

Organització: CB Solsona

Col·laboració: Ajuntament de Solsona, Consell Comarcal del Solsonès, Diputació de Lleida i diversos patrocinadors

Tarda

A les 6

al teatre comarcal, **TEATRE** amb la representació de *L'últim ball*, a càrrec de Lacetània Teatre, sota la direcció d'Aleix Albareda

Venda d'entrades a www.entradessolsones.com

Organització: Lacetània Teatre

Col·laboració: Ajuntament de Solsona

A les 7

a la catedral, **XXVII FESTIVAL** Orgues de Ponent i del Pirineu 2025, a càrrec de l'organista Eudald Dantí i Roura

Organització: Comissió Orgue de Solsona. Capítol Catedral de Solsona

Col·laboració: Diputació de Lleida, Institut d'Estudis Ilerdencs

Divendres 19 de setembre

Vespre

A les 8

a la sala de plens de l'ajuntament, **LLIURAMENT DE PREMIS** del XLIV Concurs de pintura ràpida, el IX Concurs de fotografia de la Festa Major i el XXXV Concurs de flors als balcons i entrega de records als infants que s'acomiaden del ball de bastons i els cavallets

**CARTE-
LLERA**

Concert de vigília

Divendres 5 de setembre a 2/4 de 10 del vespre a la sala polivalent

El Concert de Vigília, organitzat conjuntament per la Cobla Juvenil Ciutat de Solsona i l'Ajuntament de Solsona, amb la col·laboració de l'Agrupació de Geganters, reivindica la centralitat del patrimoni musical de la Festa Major en la cultura solsonina, potencia els intèrprets locals i dona suport a l'experimentació i la nova creació.

Després de la participació, en edicions anteriors, d'Albert Guinovart i Alba Careta com a artistes convidats, el protagonista d'enguany és el cantautor solsoní Roger Mas, que actuarà acompanyat de Xavier Guitó i altres músics habituals de la seva formació. Al llarg de la seva trajectòria, Mas ha demostrat en diverses ocasions el seu compromís amb el patrimoni musical de la ciutat, tot incorporant al seu repertori peces emblemàtiques com els Goigs de la Mare de Déu del Claustre, l'Himne de la Coronació o el Ball de Gegants. Aquest concert és, doncs, també un reconeixement a la seva valuosa contribució a la preservació i projecció d'aquest llegat.

En la primera part del concert Roger Mas interpretarà un repertori vinculat a la Mare de Déu del Claustre. En la segona part, la Cobla Juvenil Ciutat de Solsona, sota la direcció d'Albert Fontelles i Ramonet, oferirà un recorregut pel repertori que ha format part històrica de la Festa Major i per composicions actuals.

El concert es clourà amb una doble estrena: la de l'obra sobre les tonades del Ball de Bastons de Solsona, ideada per Roger Mas i Xavier Guitó per a cobla, veu, bateria, piano i contrabaix, i la de la instrumentació per a cobla de l'Himne del Bisbat de Solsona, arranjada expressament pel mestre Antoni Ros-Marbà per a la Cobla Juvenil Ciutat de Solsona. Aquesta darrera obra, amb lletra de Climent Forner, va ser composta originalment l'any 1993 per a veu i orgue, en commemoració dels 400 anys de la creació del Bisbat de Solsona.

Fotografia: Kàtia Prat Festa Major 2024

Organització: Cobla Juvenil Ciutat de Solsona i Ajuntament de Solsona
Col·laboració: Agrupació de Geganters de Solsona

Concert solidari amb Beth

Dissabte 6 de setembre a 2/4 d'11 de la nit a la sala polivalent

Enguany el concert solidari del SOM porta a Solsona Beth i el seu espectacle *Beth, 20 anys*, un recorregut pels temes més estimats, per aquells que l'han acompanyat dalt dels escenaris i l'han forjat com a artista. Serà un esdeveniment per recordar moments especials i memorables.

La recaptació aquest any anirà adreçada al projecte "Stand-up a child", en la segona expedició quirúrgica-ortopèdica a Doba, a la República del Txad, durant el gener de 2026, organitzada per la Fundació Fernando Fonseca.

Es tracta d'una fundació laica, independent, oberta, democràtica i respectuosa amb les creences de tots que facilita la cooperació ajudant els nens desemparats sense condició de raça, cultura, religió o continent. El seu objectiu és continuar la tasca solidària i compromesa iniciada pel Dr. Fernando Fonseca, tot actuant en l'àmbit de la medicina amb un potent complement audiovisual que doni suport a les actuacions necessàries perquè l'infant discapacitat de peus i mans pugui posar-se dret.

Aquestes actuacions consisteixen en la formació i el tractament de patologies

diverses al voltant de mans i peus. Ho fa formant cirurgians locals, coordinats pel Dr. Djilouba Beninga, aportant eines per continuar treballant en la cirurgia de supervivència, i sensibilitzant. El seu projecte consta de tres fases:

1- La intervenció quirúrgica i el control postoperatori de 35 infants afectats per greus problemes de poliomielitis preseleccionats per l'equip mèdic.

2- El trasllat al centre de discapacitats de Doba per al seguiment de cures, rehabilitació i reeducació.

3- La integració en el moviment conscient en reeducació, tècnica creada per Nacho Duato perquè aquesta etapa sigui menys dolorosa i la recuperació del moviment més ràpida.

De tot aquest procés, la cineasta Fina Sensada realitza un documental per sensibilitzar la resta del món i deixar una petjada gràfica de la tasca desenvolupada.

El SOM s'afegeix a la proposta de posar-nos tots dempeus per posar un nen de peu.

Venda d'entrades a www.entradessolsones.com i a taquilla el dia del concert
Preu: 15 euros

Organització: SOM (Solsonès Obert al Món)
Patrocini: Ajuntament de Solsona

CONCERT
XXVII FESTIVAL D'ORGUES DE
PONENT I DEL PIRINEU

— ORGUE —
DE SOLSONA

ORGANISTA
EUDALD DANTÍ I ROURA

DIUMENGE 14 DE SETEMBRE / 19:00H /
CATEDRAL DE SANTA MARIA
DE SOLSONA
2025

ORGUE
SOLSONA/CATEDRAL
www.orguesolsona.com

Diputació de Lleida

Teatre

Una residència / hospital geriàtric.

Amb humor negre, realisme incòmode i situacions absurdes visitarem la vellesa,
la deshumanització institucional, la fragilitat humana i la lluita per mantenir una mica de dignitat en l'últim tram de vida.
Amb molta ironia, posarem en evidència una societat que aparca els seus grans com si fossin mobles vells.

6 i 7, 13 i 14 de setembre 2025 · Teatre Comarcal de Solsona

Amb · Paula De la Osa · Guisla Pérez · Encarna Tarifa · Mª Claustró Arsedà
Tate Gualdo · Aina Mujal · Juli Pérez · Cesc Boix · Ainet Serral · Eduard Triplana
JF Manzano · Teresa C. Salameiro · Raquel Madrigal · Àngela Pujol · Mel Pavón

Tecnicitat · Ramon Cots · Montse Meera · Marc Triquell

Adaptació i Direcció · Àlex Albareda

entradesolsones.com

Sinopsi: Una residència/hospital geriàtric. Amb humor negre, realisme incòmode i situacions absurdes, retratarem la vellesa, la deshumanització institucional i la lluita per mantenir una mica de dignitat. L'obra retrata les disfuncions del sistema sanitari, la precarietat laboral i la fragilitat humana en l'últim tram de vida. Amb molta ironia, posarem en evidència una societat que aparca els seus grans com si fossin mobles vells.

Obra dirigida per Aleix Albareda

Funcions:

Dissabte 6 de setembre a les 9 del vespre

Diumenge 7 de setembre a les 8 del vespre

Dissabte 13 de setembre a les 9 del vespre

Diumenge 14 de setembre a les 6 de la tarda

Organització: Lacetània Teatre
Col·laboració: Ajuntament de Solsona

35è Aplec independentista

10 de setembre

A les 5,

pujada de l'estelada al Castellvell des del passeig del Pare Claret

A 2/4 de 6

a la torre del Castellvell, xerrada "Construint els Països Catalans des de la cultura", amb Cesk Freixas, La Mare Cultural i un convidat per confirmar.

La cultura ha tingut un paper molt important al llarg de la història recent en la creació de consciència nacional i social. Bona part de la identitat col·lectiva del nostre poble es basa en compartir uns referents literaris, musicals, de cultura popular, etc. No obstant això, els temps canvien i la cultura evoluciona. En moment de retrocés del català, d'ofensiva espanyolitzadora, de retallades de drets de desactivació política, d'auge reaccionari, com pot la cultura tornar a ser el puntal per a la construcció nacional?

Al finalitzar l'acte, es cantaran Els Segadors i es farà un berenar popular.

Organització: Casal Popular La Fura, Òmnium Solsonès, ANC Solsona i Arran Solsonès

Col·laboració: Ajuntament de Solsona

Fotografia de Josep Dalmau Bantolra

Jornades de portes obertes

MUSEU DIOCESÀ I COMARCAL DE SOLSONA

Dia 8 de setembre d'11 a 2 del migdia

Dia 9 de setembre d'11 a 2 del migdia i de 5 a 2/4 de 9 del vespre

POU DE GEL

Dies 8 i 9 de setembre

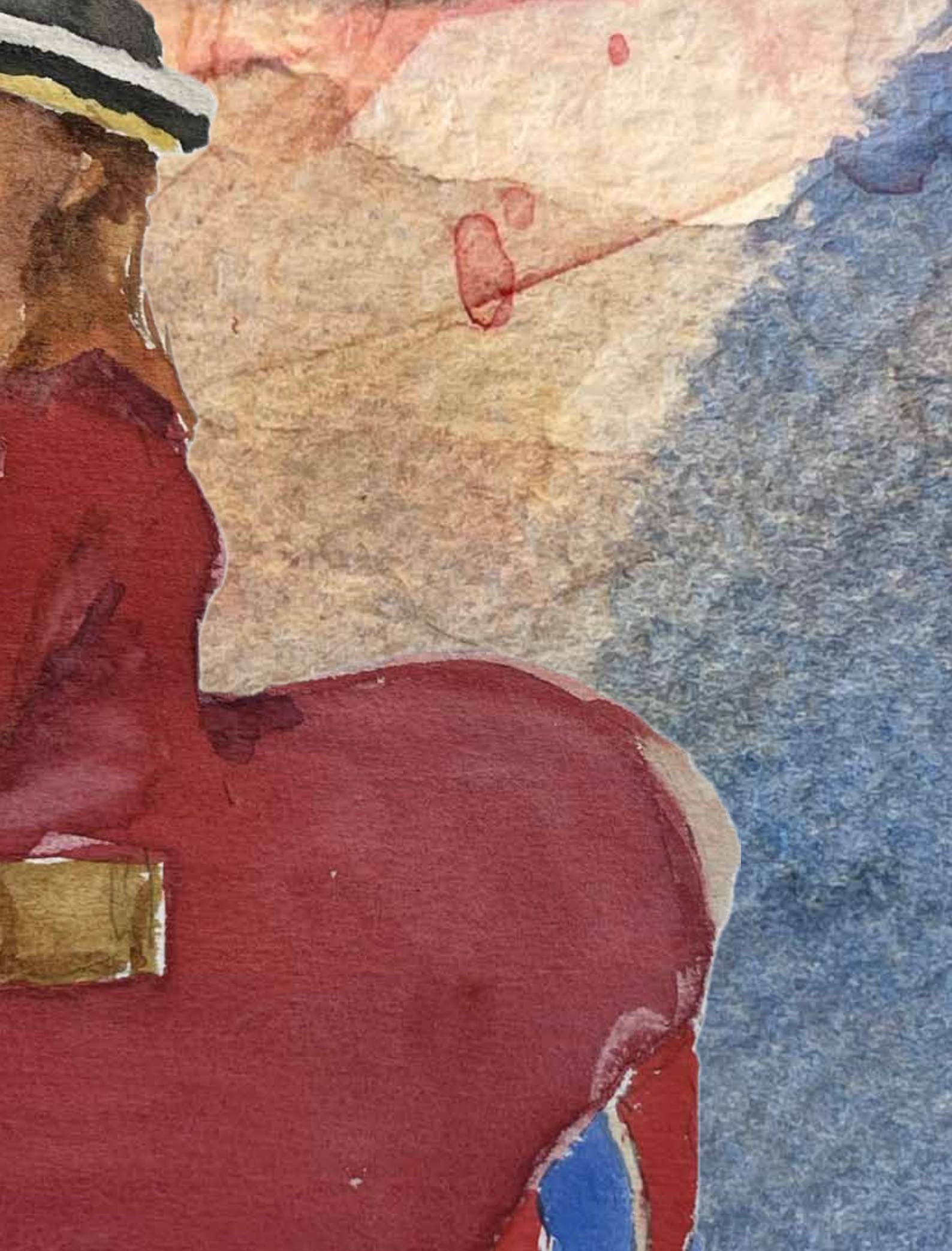
Horari: de 10 del matí a 12 del migdia

Entrada lliure sense visita guiada

(no cal reserva prèvia)

Per a més informació sobre visites guiades i horaris, consulteu l'agenda de solsonaturisme.com.

**EXPOSI-
CIONS**

Exposicions

“Aiguafina. Els camins de l'aigua”

Del 5 de setembre al primer de febrer de 2026 al Museu de Solsona

Inauguració el divendres dia 5 a les 7 de la tarda

Horaris: de dimecres a dissabte d'11 del matí a 2/4 de 7 de la tarda i els diumenges i festius d'11 del matí a 2 del migdia

Exposició temporal produïda pel Centre d'Estudis Lacetans que explica la història de l'arquitectura de l'aigua de Solsona, Lladurs i Olius.

Escola de la Ribera en homenatge a
Joaquim Ureña
(1946 – 2024)

Aparador Sala Gris
Festa Major Solsona
07 → 14 – 09 – 2025

TINTA, SANG I VERSOS

Poesia de Sílvia Sala

Obra Gràfica de Laura Estany

Mira'm amb tots els teus ulls papallona
que sentin que recordar-te no és dolor
recordar-te, ara, és art.

7 SET - 1 NOV

l'Artesana

“Destí Igualtat”

Del 8 de setembre al 13 d'octubre al saló de les Homilies d'Organyà de la biblioteca Carles Morató en l'horari d'obertura de l'equipament.

La Fundació Vicente Ferrer porta a Solsona una mostra itinerant que promou la igualtat de gènere, la sororitat i la solidaritat amb l'Índia. Explica la història de dones que han trencat barreres contra les desigualtats, com Nagalakshmi, una mare sola de 30 anys que és una de les primeres conductores de *rickshaw* en un país on conduir continua sent una tasca d'homes.

COL·LABO-
RACIONES

El retorn d'una il·lusió: el Cinema París

En una freda nit, ara fa 130 anys, a París, la ciutat de la modernitat i les llums, es presentava al públic el cinematògraf Lumière. Aquell 28 de desembre, tot i les baixes temperatures i la neu que guarnia els carrers i les places, en un lloc petit, es va viure un esclat de calor, eufòria i emoció: les imatges havien pres moviment, les persones es movien... tot era viu. Un nou món arribava. La ficció i la realitat s'entrellaçaven i s'iniciava una nova era, un nou gènere que marcaria la vida de molta gent: havia nascut el CINEMA.

Només uns mesos més tard, aquest nou invent arribava a la capital del nostre país. Ens ho expliquen Miquel Porter i Guillemette Huerre: "*A l'establiment fotogràfic "Hermanos Napoleón" de la Rambla Santa Mònica, en fan la presentació els mateixos germans Lumière [...]*". A Catalunya, quan parlem dels inicis del cinema hi ha una persona clau, al voltant de la qual girarà tot aquest univers, Fructuós Gelabert.

A la nostra ciutat, actualment, l'únic cinema en funcionament és el Cine París, que enguany compleix seixanta-un anys i ha tornat després d'un temps de letargia. Aquest cinema és una baula d'una llarga història que s'inicià en un llunyà 1912. D'aleshores ençà, han estat molts els seus capítols i escenaris: el Centre de Cultura Popular, cal Sala, l'Ateneu, el cine Setelsis, el cinema municipal, el Cine Espanya, Transatlàntic i, finalment, el Cinema París.

Per seguir la trajectòria del setè art a la ciutat de Solsona i a la comarca és imprescindible el llibre *Fotogrames entre la llum i la foscor. El cinema al Solsonès al segle XX*, amb aportacions d'Esther Miralles, Rosa Maria Vila, Carles Quevedo, Eloi Múrcia i altres. Abans, Francesc Casafont, el Paco de l'Sport, ens va deixar un entranyable escrit sobre el cinema que publicà l'Arxiu Comarcal en el seu *Butlletí* (núm. 7).

Per sumar-nos a la celebració de la reobertura del Cinema París, farem uns breus apunts sobre els seus inicis i un petit recorregut per les projeccions que va oferir en uns dies tan especials com són els de la Festa Major.

El Cinema París va obrir portes el 18 de juliol de 1964 amb la projecció de les pel·lícules *Melodias de hoy* i *Tres sargentos*. Aquesta no és una data qualsevol. En moltes ciutats i viles de la nació, en el període franquista es commemorava l'alçament nacional en aquesta data. A Solsona es va celebrar aquesta efemèride fins a l'any 1970; en altres llocs es va allargar fins al 1977.

El promotor del cinema París, Fidel Codina Tristany, va començar la seva construcció l'any 1962, tot i que la sol·licitud per a la seva construcció havia estat presentada l'any anterior. Inicialment, el lloc escollit era la plaça del Camp, en un hort i una caseta que era propietat de la família de Francesc Viadiu (actualment hi ha en aquest indret un bloc de pisos), que fou diputat d'ERC al Parlament de Catalunya,

delegat d'ordre públic a Lleida i alcalde republicà a Solsona durant la guerra civil. Josep Serra Forn, l'alcalde franquista, no va deixar prosperar la iniciativa; de fet, durant anys va vetar qualsevol intent de venda de la finca.

El lloc on es va acabar construir el nou cinema quedava molt als afores. Hem de tenir en compte que en aquella època, la carretera de Torà només estava il·luminada per una bombeta i per arribar-hi s'havia de travessar una rasa amb una palanca. El nou edifici projectat per l'arquitecte Manuel Ribera Firmat superava, amb escreix, les dimensions i prestacions dels edificis de cinema que aleshores oferien aquest servei (Cinema Espanya i Transatlàntic).

Segons el projecte inicial, el nou cinema tindria una platea amb capacitat per a "450 butacas y dispondrá de los servicios sanitarios reglamentarios, a razón de 10 plazas de urinarios y dos waters closs para caballeros y dos water-closs y dos lavabos para señoras, no existiendo sobre la sala ninguna construcción ajena al cinematógrafo". Així mateix, "en cuanto a la grada prevista, tiene una capacidad para 215 butacas". Pel que fa a les sortides de l'edifici, especifica que seran quatre, dues des del vestíbul i dues directament des de la sala; "las salidas son en calles de 10 y 12 metros de ancho, superior en la plazoleta que forma el chaflán, con una de tipo secundario en un camino. En la sala, la distancia entre filas de butacas será superior a 85 cm. y la anchura de los asientos de 50 cm. El paso central será de 1,20 metros y los laterales de 1 metro de ancho mínimo."

Per poder construir l'edifici segons el projecte, Fidel Codina va demanar a l'Ajuntament que pogués ocupar 1,5 metres del camí de la carrera "o camino que conduce desde el Hospital a la cabana del Grau" (sessió del Ple de l'Ajuntament de 30-03-62) al llarg de tota la façana de l'edifici. L'Ajuntament li va concedir el permís al·legant que el camí quedaria inutilitzat en obrir-se els nous carrers i que l'ocupació no obstaculitzava el trànsit que hi havia, que majoritàriament era de vianants. El preu estipulat va ser de 17 pessetes el pam quadrat, i va pagar un total de 17.819,57 pessetes.

Pel que fa a l'interior de la sala, hem de destacar els enormes murals de guix que hi ha a banda i banda. Aquestes plaques es van haver de construir dins el local i Manel Casserras va ser l'artista que les va esculpir al mateix interior del cinema.

Els inicis del cinema París van ser reeixits, era habitual que la platea i la grada s'omplissin de gom a gom. Hem de fer esment que els propietaris sempre han apostat per la qualitat, tant del so com de la imatge, per la qual cosa a la dècada dels vuitanta es van modernitzar els equips d'imatge i so. Justament és en aquesta dècada quan comença la crisi en aquest sector. A Solsona, l'any 1984 ja hi havia un videoclub, i al cap de poc temps en van aparèixer de nous: la gent anava a buscar la pel·lícula que volia veure, i a casa (amb la millora de les televisions, els primers aparells reproductors i primeres pantalles) podia visionar-la amb tota tranquil·litat. També s'hi han d'afegir altres factors, com la generalització del cotxe que permetia fer desplaçaments per oci, la diversificació de l'oferta cultural i lúdica, etc. Malgrat tot, als anys noranta es va fer una important millora de la sala amb el canvi de les butaques que hi havia per unes de més còmodes i modernes.

Si una cosa caracteritza el cinema París és que, a més de cinema, es tracta d'un local que ha servit per a dur-hi a terme una gran diversitat d'actes. Disposa d'un escenari que ha acollit esdeveniments importants, com l'acte d'inauguració de la clínica Guitart-Beecher (1968), nombrosos mítings i debats polítics (amb l'assistència de polítics com Jordi Pujol, Roca i Junyent, Maria Rúbies...), la Nit de la cançó catalana (amb l'actuació de figures com Guillermina Motta, Joan Manuel Serrat o M. del Mar Bonet compartint escenari amb els solsonins The Foten Soroll), nombroses obres de teatre i concerts de formacions musicals o el lliurament dels premis Drac.

En els primers anys, per donar publicitat a les projeccions, s'editaven uns petits fulletons on en una cara hi havia el cartell publicitari de la pel·lícula i en el revers s'hi especificaven els horaris i els films que es projectarien.

Com a curiositat, la primera pel·lícula en llengua catalana que es va projectar va ser *Maria Rosa*, l'any 1967, i, uns anys més tard (1975), s'hi va estrenar la pel·lícula local *Carnaval-74*.

El divendres dia 13 de març de 2020 s'havia d'emetre *La llamada de lo salvaje*, film que no es va poder projectar atès que aquest mateix dia es va decretar el confinament a causa de la Covid-19. El cinema París va restar tancat fins al dia 26 d'abril de 2025, quan, a través d'una iniciativa ciutadana i la participació de l'Ajuntament, va tornar a obrir portes amb la projecció de *Casablanca i Wolfgang*.

Per finalitzar aquest breu article, ens endinsarem en les pel·lícules que el Cinema París va projectar durant la Festa Major en els seus primers deu anys de funcionament. A continuació hi trobareu els fulletons i la publicitat de les projeccions que van estar en cartellera.

FIESTA MAYOR - 1965
SOLSONA
CINE PARIS
 Presenta los Grandes Films
 Melodías Inolvidables
 Una Trompeta lejana
 La Esposa del Embajador
 A donde fué el Amor
 Ana Such
 5 Marinos contra 100 Chicos
DIA 9. - En funciones de Tarde y Noche el SHOW
ESTRELLAS DE PARIS
 Con... BOBY - Ballet Español de EMMA MALERAS
 PRESSE PALACIOS - RICARDO ARDEVOL
 LOS CONJUNTOS HURICALES
LOS DUKES - LOS SIREX
 Y LA COLABORACION EXTRAORDINARIA DE
CONCHITA BAUTISTA
 La representación que comienza el
 verano del Solsona y Solsona
 Manuel Tarrés Grau

LA SERIE MAS POPULAR DE LA LITERATURA MUNDIAL EN UN
 ROMANTICO FILM
LA CABAÑA DEL TIO TOM
 DINA FISCHER - DEMONJEOT - LOM - BOBBI-DRAGO
 ALBERTO GREGO - KITZMILLER - FRITSCH
 GEMELLI JULES MITTERMAYR - MOOREFIELD - SANTA KITTY
 DIRECTOR DE LA SERIE: BOBBI-DRAGO
 DIRECTOR DE LA SERIE: BOBBI-DRAGO
cine parts
FIESTA MAYOR DE SOLSONA
 Dias 7, 8 y 9 de Septiembre de 1964
DIA 7
 A las 10 de la noche.
DIA 8
 Sesión continua desde las 7 de la tarde.
PASION SOBRE HIELO
LA CABAÑA DEL TIO TOM
DIA 9
 Sesión continua desde las 4:30 de la tarde.
HOMBRES VIOLENTOS
UN EXTRAÑO EN MI VIDA
 Autorizada para todos los públicos

cine parts
FIESTA MAYOR
 Dia 9 de Septiembre de 1967
 Sesión continua desde las 7:30 de la tarde
EL MUJERIEGO
 Ver EL MUJERIEGO es como estar con
 Cien años de vida de super-vida, las pro-
 piedades de la vida.
 La comedia más fabulosa y divertida
 que jamás se ha podido imaginar.
EL OSCAR
 Abierto, latido, pulso. (Toda la gente
 se pone a reír, como si fuera un
 en toda la vida)
 El mejor actor de Hollywood. El Oscar
 Autorizada para todos los públicos

cine parts
FIESTA MAYOR DE SOLSONA
 Dias 7, 8 y 9 de Septiembre de 1967
DIA 7. Sábado
 A las 10 de la noche.
DIA 8. Domingo
 Sesión continua desde las 7:30 de la tarde.
La alegría de la vida
NO DO
Pero... ¿en qué país vivimos?
DIA 9. Lunes
 Sesión continua desde las 7:30 de la tarde.
Un chuladío en órbita
Vida sin freno
DIA 10. Martes
 Sesión continua desde las 7:30 de la tarde.
La revancha de Clint Cooper
Las que tienen que servir
 Autorizada para todos los públicos

cine parts
SOLSONA
Fiesta Mayor 1969
 * Una maleta, dos maletas,
 tres maletas
 * El derecho de nacer
 * Superspectáculos del mundo
 * Mayerling
 * Aquí robamos todos
 * Chuka
 * Cul de sac
 Autorizada para todos los públicos
NOTA
 Las sesiones de los jueves y sábados comen-
 zarán a las 9:30. Los domingos y días festivos co-
 mienzan desde las 7:30 de la tarde.
 Sup. B. Tarrés - B. Tarrés - B. Tarrés - 1969

cine parts
Fiesta Mayor de Solsona
 Dias 7, 8, 9 y 10 de septiembre de 1971
DIA 7. A las 10 de la noche.
DIA 8. Sesión continua desde 7:30 tarde.
BANDOLERO I
EN UN LUGAR DE LA MANGA
DIA 9. Sesión continua desde 7:30 tarde.
GUÍA PARA EL HOMBRE CASADO
LA RESIDENCIA
DIA 10. Sesión continua desde 7:30 tarde.
ROBIN HOOD el arquero invisible
EL VALLE DE LAS MUÑECAS
 Autorizada para todos los públicos
 Le Empré la casa Jolia Fiesta Mayor
 Sup. B. Tarrés - B. Tarrés - B. Tarrés - 1971

cine parts

FIESTA MAYOR DE SOLSONA

Días 7 y 8 de septiembre de 1973.

Jueves: a las 17.30 de la noche.
Viernes: sesión continua desde las 8 tarde.

LLAMARADA

La mayoría de los hombres desean su amor... ¿Un hombre desea a una mujer?

ME DEBES UN MUERTO

¿Se puede deber su muerte? Pues sí señor, «Y a plazos de verdaderas angustias».

Realización: J. G. Rodríguez

Rep. B. Bach - G. Miquel - T. Solsona - 1973

ADIOS, CIGÜENA, ADIOS

un film de
SUMMERS
argumentador

Una única representación al precio de 40 cts en un ambiente de gran emoción.

Rep. B. Bach - G. Miquel - T. Solsona - 1973

cine parts

SOLSONA

FIESTA MAYOR 1973

DIA 9 (Sesión continua desde 8 tarde)

NO BESES A UN EXTRAÑO

NO DO

¿QUE ME PASA DOCTOR?

DIA 10 (Sesión continua desde 8 tarde)

RIO BRAVO

Dibujo

ADIOS, CIGÜENA, ADIOS

La Empresa CINE PARTS les desea
FELIZ FIESTA MAYOR

Rep. B. Bach - G. Miquel - T. Solsona - 1973

Acine parts

FIESTA MAYOR DE SOLSONA 1974

DIA 6 SEPTIEMBRE

EL ALAMO

DÍAS 7 Y 8

EL PADRINO

DIA 9

MEL HORNBY CASARDO & ANTONIA GARCIA LLAPU CON ROSA MENDOZA

SCORPIO

DIA 10

EL CANDIDATO

POR UN PUÑADO DE DOLARES

DIA 11

EL MAYOR ESPECTACULO DEL MUNDO

Rep. B. Bach - G. Miquel - T. Solsona - 1974

Acine parts

FIESTA MAYOR 1975

Día 11 y 12

BARBA AZUL

TOCATA Y FUGA DE LOITA

Día 13

SIN UN ADIOS (integración por Raphael)

Día 14

SEZ O NO SEZ

UN MOTIN DE 300.000 DOLARES

Día 15

MAS FUERTE MUCHACHOS

MR. MAJESTIK

Día 16

BANANAS

BILLY DOS SOMBREROS

Las representaciones son gratuitas para todos los asistentes.

Rep. B. Bach - G. Miquel - T. Solsona - 1975

UN HOMBRE LLAMADO NOON

Rep. B. Bach - G. Miquel - T. Solsona - 1974

SOLSONA

cine parts

Sabado, 1 de febrero de 1975

Noche 9.30

Estreno de la película

Carnaval 1974

con entrega de premios a los mejores intérpretes.

Una Monja y un Don Juan

Ya está aquí la monja: Line Morgan en la película más divertida del cine español. Las películas más cómicas que ha podido ver y vivir.

Rep. B. Bach - G. Miquel - T. Solsona - 1975

MARIA ROSA

Rep. B. Bach - G. Miquel - T. Solsona - 1975

cine parts

Presenta la primera película en lengua catalana

MARIA ROSA

Completará el programa el film

El Deserto de EL ALAMO

Día 15 (viernes) nit, a las 9.30.

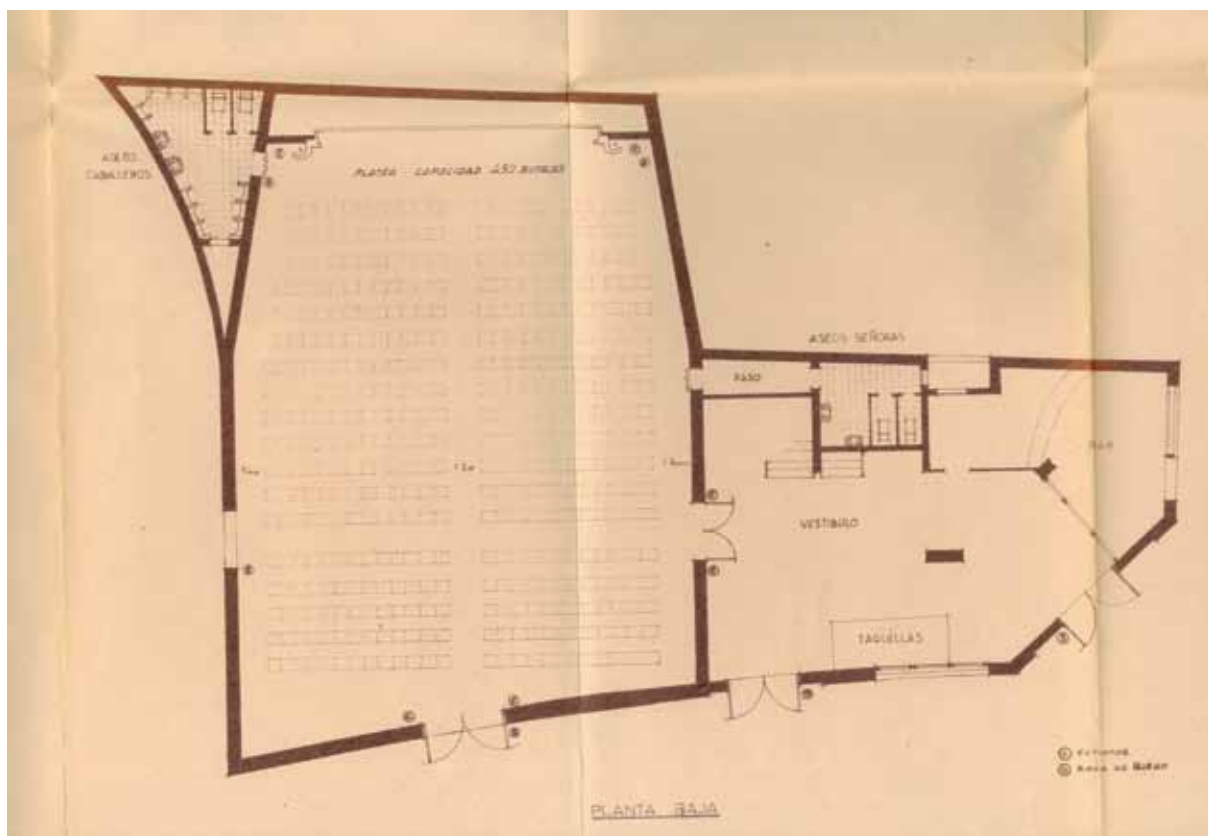
Día 16 (sábado)

sesión continua des de las 3 tarde.

Día 17 (domingo) nit, a las 9.30.

Animación por G. Miquel

Rep. B. Bach - G. Miquel - T. Solsona - 1975

Rosa M. Vila

Arxiu Comarcal del Solsonès

Notes:

- La imatge del plànol forma part del fons de l'Ajuntament de Solsona. La resta d'imatges provenen de l'Arxiu de Complement, del Fons de l'Ajuntament de Solsona i de la Col·lecció de Programes i impresos de l'Arxiu Comarcal.
- No hem pogut localitzar la programació de la Festa Major de l'any 1970.

L'arquitectura de l'aigua a Solsona, Lladurs i Olius

Des del Centre d'Estudis Lacetans (CEL), hem treballat aquests últims anys en l'estudi i la documentació de tots els elements més rellevants del que denominem l'arquitectura de l'aigua (1), centrant-nos essencialment en Solsona i en l'entorn més immediat d'Olius i Lladurs.

L'objectiu principal era proposar una ruta de senderisme cultural, al llarg de la qual es volia donar a conèixer a comarcans i visitants el ric patrimoni que apleguen aquests tres municipis, des dels primers assentaments a la prehistòria i a la protohistòria fins als nostres dies.

Esperant que la nostra proposta de senderisme cultural pugui ser una realitat, i per tal de reforçar les raons que la justificarien, proposem una exposició en la qual fem una aproximació a la història de l'arquitectura de l'aigua de Solsona, Olius i Lladurs.

L'exposició: Aiguafina, els camins de l'aigua

L'exposició "Aiguafina", que podreu visitar al Museu de Solsona, donarà a conèixer tots aquells elements de l'arquitectura de l'aigua encara existents que formen part del nostre patrimoni cultural, així com recreacions dels que en van formar part, però que les vicissituds de la història han malmès o destruït.

Tant les recreacions com els textos que acompanyen els diferents plafons de l'exposició tenen la supervisió i l'assessorament d'experts en cadascuna de les etapes de la història. El treball de documentació l'hem coordinat amb l'ajuda de l'Arxiu Comarcal del Solsonès. Els objectes exposats procedeixen dels fons del Museu i de la col·lecció etnogràfica del Solsonès.

Evidentment, pel que fa a l'etapa contemporània, especialment des de la creació del Servei Municipal d'Aigua de Solsona i la fundació de la Mancomunitat el 1982, i pel que fa a la magna obra d'aquestes entitats, la documentació i planimetria l'han aportat experts d'ambdós serveis.

L'exposició proposa un passeig per la nostra història, seguint els camins de l'aigua que totes les comunitats han bastit per poder disposar i gaudir d'un element imprescindible per a la vida: l'aigua.

La prehistòria. Els primers pobladors

El primer testimoni de vida al Solsonès el trobem a la Balma de Guilanyà o Cova de la Guineu. «És un jaciment clau dins l'actual investigació sobre els darrers caçadors-recol·lectors d'Europa occidental» (2). Amb l'estudi de les restes localitzades en aquest abric, situat dins dels contraforts de la serra de Busa, a uns 1.159 m d'altitud, s'ha pogut documentar la presència humana al Solsonès fa 14.000 anys. Aquests primers habitants, malgrat el seu estil de vida nòmada a la nostra comarca, caracteritzat per la dependència de la caça i de la recol·lecció dels fruits que els

oferia l'entorn, per fer-hi una estada, encara que fos temporal, sempre buscaven un lloc que tingués a prop un accés fàcil a l'aigua, un camí d'aigua. La Balma de Guilanyà té sota seu el torrent de Ventolrà, que recull les aigües que flueixen del pla de Busa, i ben a prop, la font dels Horts.

La protohistòria. Els primers assentaments urbans. Els oppida ibèrics

Els primers processos de poblament s'esdevenen quan un grup primari de subsistència, un nombre ja relativament important de famílies, decideix compartir interessos comuns i forma un grup polític ben definit. La planificació prèvia i l'esforç en la construcció d'un hàbitat suggereixen també una voluntat de permanència que permet pensar en unes formes de vida sedentària. Aquestes circumstàncies es donen en el serrat del Castellvell, on, precisament, trobem la primera obra hidràulica de la nostra història: la bassa o cisterna del poblament preibèric del Castellvell (s. VII aC), que inicia el llarg camí de les obres que s'aniran fent per proveir d'aigua les diferents comunitats que s'establiran en el nostre territori.

L'exposició presenta una recreació del que podia haver estat el poblat ibèric, que és l'origen de la nostra ciutat i on es planteja la bassa original i el seu possible ús per a una economia mixta agrícola i ramadera. En una de les conferències del cicle que acompanyarà l'exposició, organitzat conjuntament amb el Museu de Solsona, la Secció d'Arqueologia del CEL exposarà l'estat de les investigacions que s'han fet al serrat del Castellvell a partir del 2007, agafant el relleu del que Serra i Vilaró va deixar escrit en la Memòria de 1920.

La romanització

Un cop Roma venç la resistència dels pobles ibers que poblaven casa nostra, s'inicia un procés de romanització que comportarà una primera ocupació republicana al cim del Castellvell i una progressiva reubicació dels seus habitants a la plana. Si la primera obra hidràulica, la bassa ibèrica, l'hem situat dalt de l'oppidum longum del Castellvell, la segona l'hem de situar entre les riberes de l'Omeda i de Lladurs, a les termes romanes de cal Sotaterra. El salt qualitatiu és important i significatiu.

És en aquesta nova ubicació d'habitants de la Celso ibèrica que, els anys 1923 i 1924, Joan Serra Vilaró va dur a terme unes excavacions a la finca de cal Sotaterra, principalment i, en part, de la finca Pallarès. Hi troba una estació ibèrica, termes romanes i un taller de terra sigillata. Ell mateix descarta que la Solsona romana estigués entre les dues rieres, més aviat hi hauria «dues o tres vil·les amb les termes públiques de la ciutat» (3). Una moneda va permetre datar les termes com a posteriors al 104-110 dC, i els models de ceràmica sigillata que es van trobar sota l'empedrat dels forns ens diuen que no es van construir abans de mitjan segle I dC.

Amb l'ajuda i assessorament d'experts en el món termal romà fem, a l'exposició, una proposta de recreació de com podien ser les termes romanes de cal Sotaterra.

Es desconeix la ubicació precisa de la Celsona romana. Seria molt clarificador poder fer campanyes arqueològiques en indrets on ja se sap que en els temps de la

romanització hi devia haver una comunitat prou important perquè s'hi construïssin unes termes.

L'edat mitjana

L'època romana va representar un salt qualitatiu molt rellevant per al que hem anomenat l'arquitectura de l'aigua. A partir de les referències cronològiques sobre l'etapa de romanització i l'excepcional troballa de les restes arqueològiques de les termes, hem de fer un salt de més de mil anys per poder trobar nous testimonis físics i documentats, a Solsona, d'una nova construcció o intervenció per utilitzar l'aigua, tant per a ús de boca com en benefici d'alguna activitat humana.

Ja des de l'alta edat mitjana, s'anirà repetint un fenomen molt important en aquesta etapa de la història, de la qual tenim prou referències documentals i fins i tot arqueològiques. Ens referim a la construcció de molins hidràulics originàriament destinats a la molta de cereals per fer farina, aliment central en la dieta dels solsonins d'aquells temps.

La Solsona que reneix amb les primeres llums de l'edat mitjana ho fa com una vila que reprèn la seva activitat econòmica i productiva i que participarà també, des dels inicis de «l'acceleració dels processos industrials mitjançant l'energia hidràulica: molins fariners, drapers, molines (serradores) o fargues».

El molí de la Ciutat o de l'Escaribot és el primer testimoni d'una obra de l'arquitectura de l'aigua de la qual tenim referències físiques i documentals. Situat a la ribera de Lladurs, davant de la rasa de cal Grill, el molí rebia l'aigua de la resclosa del toll del Salt, al mateix indret on, al segle I dC ja se n'hi havia bastit una per portar les aigües fins a les termes romanes de cal Sotaterra. Era propietat del vescomte de Cardona, que el 1304 el va vendre a la vila de Solsona per 6.000 sous. Formava part de la seva proposta per conduir les aigües de les fonts de Lladurs dins les muralles de la vila.

Aquest ambiciós projecte no va tirar endavant. La crisi ocasionada per la fam del 1333, l'anomenat mal any primer, i la greu epidèmia de la pesta negra de 1348 perjudicaren seriosament la població i l'economia d'arreu, i també les de Solsona. No fou fins entrat el segle XV que els cònsols de la vila no es varen plantejar un projecte més modest i accessible per dotar d'aigua les fonts d'intramurs. El 14 d'agost de 1426 van contractar dos terrissaires forasters perquè fessin els canons necessaris per a conduir l'aigua de Mirabella a les fonts públiques de la vila.

Els camins de l'aigua que encara són visibles

Segles XV-XVIII

El primer servei públic d'aigua de Solsona (s. XV) inicia el passeig pel patrimoni històric del qual encara podem gaudir, afortunadament, perquè disposem de testimonis presents en la nostra geografia. A l'exposició fem una recreació d'indrets, com el poblat ibèric i d'obres, com les termes romanes que, per raons

de les vicissituds històriques, no podem contemplar, a diferència del gran conjunt patrimonial de l'arquitectura de l'aigua que s'estén des del segle XV fins als nostres dies i que encara es pot veure.

L'exposició documenta esplèndidament l'obra medieval de la conducció de l'aigua de Mirabella (actual Mare de la Font) (s.XV) i de la seva ampliació amb la captació de la font d'en Feixes i font de la Mina (XVI-XVIII), fins a les tres fonts gòtiques d'intramurs: font Major, font del Castell i font de l'Església.

Segle XVIII

Els camins de l'aigua assoleixen una fita extraordinària amb dos grans projectes d'enginyeria hidràulica: l'obra de captació i conducció de les aigües de les fonts de Lladurs i la que van fer els Caputxins per conduir al seu convent les aigües de la rasa de Pallarès, des de la font de la Teuleria, que s'acabaria anomenant font dels Frares.

Portada de les aigües de la font dels Frares al convent dels Caputxins de Solsona (1743-1753)

La portada de les aigües de la font dels Frares al convent dels Caputxins és una obra que aquella comunitat emprèn després d'un seguit de vicissituds i d'enfrontaments amb l'Ajuntament de Solsona, en uns anys de fortes secades i manca d'aigua.

Gràcies a l'anomenat conflicte dels Caputxins (1726-1751) disposem d'una magnífica cartografia que documenta l'obra de la conducció de les aigües de la font de la Teuleria al seu convent. Plànols realitzats pel saurí caputxí fra Climent de Sant Martí Sescorts (? - 1794), que també seria l'autor del projecte de conducció de les aigües de les fonts de Lladurs a les fonts públiques de la ciutat. En els mapes que es conserven a la Reial Audiència de Catalunya (Arxiu de la Corona d'Aragó) es pot observar el projecte de l'aqüeducte sobre la rasa de Masnou, desmuntat el 1920 per construir el seminari dels Claretians, actual Casal de Cultura i Joventut. Els mapes ens informen també de la mina de Mirabella i del recorregut dels canons de ceràmica que portaven l'aigua a Solsona.

La conducció de les aigües de les fonts de Lladurs a les fonts públiques de Solsona (1753-1765)

Aquesta gran obra d'enginyeria, d'uns 11 quilòmetres de recorregut, salva els dos grans fondals que es troben al llarg del seu camí amb dos aqüeductes, el pont de l'Afrau (1762) i el pont de l'Omeda (1765), que es va haver de bastir a causa de l'important cabal que arribava de Lladurs i que feia inservible l'antic pont del segle XV. Les excavacions Aiguafina del 2022, finançades per la Mancomunitat, ens han permès conèixer les tres modalitats constructives que es donen en aquesta obra.

L'aprofitament de l'aigua. Bassa, cisterna, pou i rentador

L'exposició també ofereix una interessant pinzellada de com es proveïen d'aigua històricament les masies, els horts i les cases més benestants i, al mateix temps, una lliçó de com s'aprofitava tota l'aigua que arribava a Solsona.

Segles XX i XXI

Clou aquest passeig per la nostra història al voltant de l'arquitectura de l'aigua, un seguit de plafons d'obres contemporànies que donaran com a resultat el Servei Municipal d'Aigua de Solsona i la Mancomunitat d'Abastament d'Aigua del Solsonès. Les captacions de Canalda i de fonts Caldes i l'accés final al riu Cardener són una solució, a hores d'ara, pràcticament definitiva a les necessitats d'aigua de la ciutat, de la mateixa manera com l'extensa xarxa de la Mancomunitat permet també assegurar l'aigua a les masies de la comarca.

El clavegueram i la primera depuradora de l'estat espanyol (1929)

En l'etapa contemporània de la nostra història es dona un fet que rebla el clau de l'encert i la voluntat innovadora en el cicle integral de l'aigua. El projecte de la renovació de la xarxa de clavegueram que l'Ajuntament encarrega el 1924, per raó d'una epidèmia de febres palúdiques (1923), al despatx de l'enginyer Eusebi Martí Lamich de Lleida, té com a conseqüència la construcció d'una depuradora que ja utilitzava un tractament de depuració química i bacteriana de les aigües residuals. La depuradora de Solsona és la primera que es construirà a l'Estat espanyol (1929). La China de Madrid es projecta el 1934, però va entrar en funcionament el 1950, i la del Molinet de Reus, el 1937. Lamentablement va tenir una vida curta, ja que després de la guerra del 1936-1939 deixa de funcionar. Una riada?, la voladura del pont de la ciutat (1939)? No en sabem la raó, però si en trobéssim testimonis en el lloc on sabem que es va construir, el 2029 podríem celebrar el centenari de la primera depuradora de l'Estat.

El passeig històric que proposa l'exposició és llarg, ric en testimonis visibles i en patrimoni conservat. Del que no tenim gaire més que restes arqueològiques, n'oferim una recreació.

El projecte original, "Aiguafina, els camins de l'aigua", és una proposta per viure aquest patrimoni. De la conducció de les aigües de Lladurs se'n conserven més de cinc quilòmetres de canalitzacions de pedra i calç sota els boscos de Solsona i Lladurs, als marges d'alguns camps, perfectament identificats i georeferenciats, per si algun dia veuen la llum tots els camins de l'aigua. El camí del Castellvell, el de la Mare de la Font, les fonts gòtiques de Solsona, el pou de gel, el camí al pont de l'Afrau i, fins i tot, el camí de l'antiga depuradora són camins oberts que permeten transitar-hi, i el de les fonts de Lladurs podria ser una bona aportació al senderisme cultural per poder gaudir d'un conjunt patrimonial realment excepcional. Aquest també és un objectiu d'aquesta exposició.

Marcel·lí Corominas Cots

Centre d'Estudis Lacetans

Notes:

1. Totes aquelles solucions, enginys, obres que la humanitat ha fet servir al llarg de la seva història per assegurar-se l'accés, la capacitat de captació, emmagatzematge, conducció i distribució, tant per al consum humà com per a altres finalitats diverses, del principal element per la seva subsistència: l'aigua.
2. J. MARTÍNEZ-MORENO et al., «Balma Guilanyà: el llegat dels caçadors-recol·lectors al Solsonès», *Oppidum. Revista Cultural del Solsonès*, # 14, 2016, p. 34.
3. Per a les cites no detallades, ens remetem a la bibliografia que formarà part de la propera publicació d'*Aiguafina. Els Camins de l'aigua. L'arquitectura de l'aigua a Solsona, Lladurs i Olius*. CEL.

Bassa Castellvell

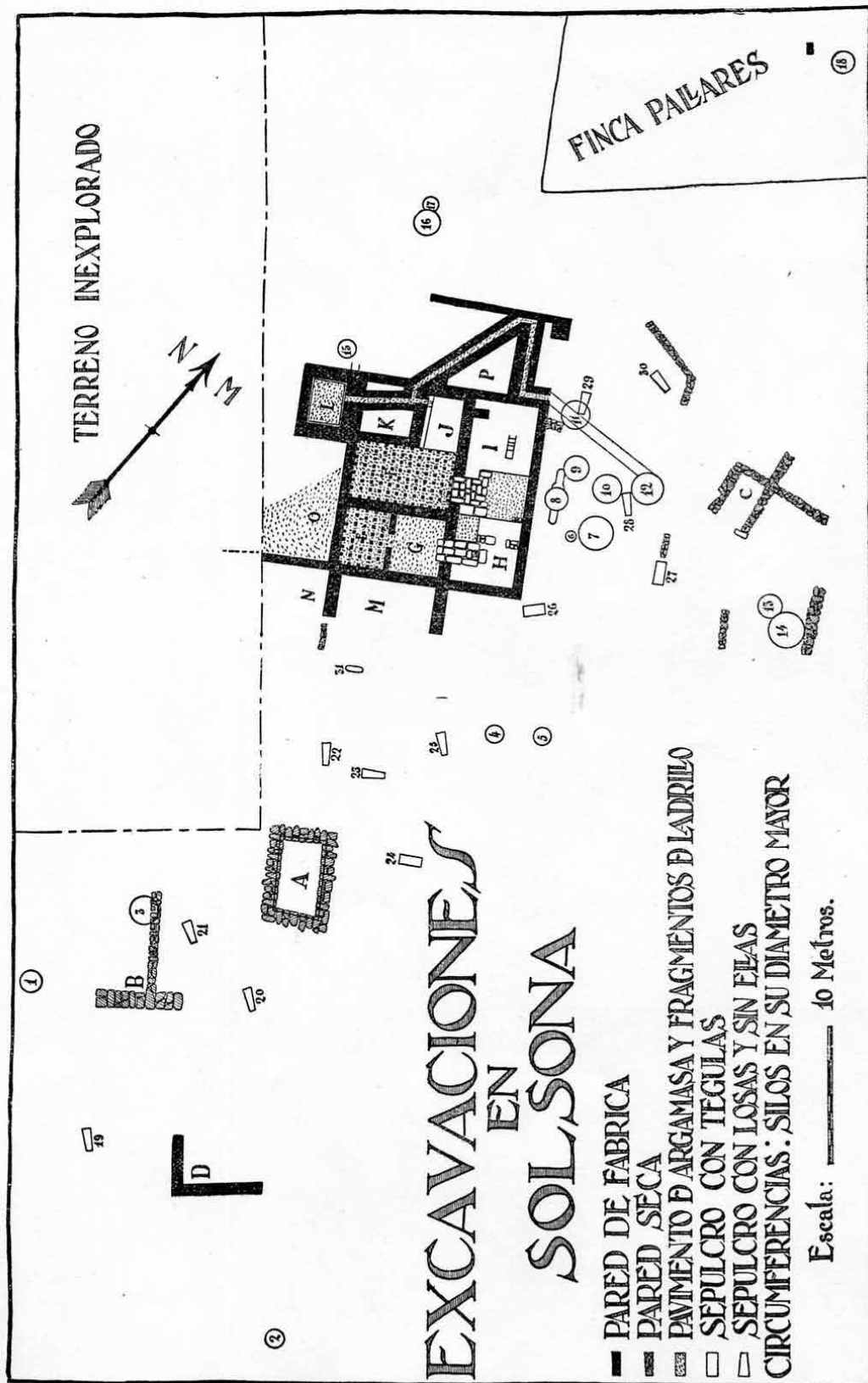
Interior de la canal de conducció d'aigua de la Minilla de les fonts de Lladurs, any 1764

Depuradora 1929

Excavacions de les termes romanes de cal Sotaterra

Mapa de les excavacions de Serra Vilaró, 1924

Ramon Pujol i Llanes (1882-1949), un personatge “singular”

Obra, vida, i la seva relació amb la vida popular solsonina

Naixement i inici de la carrera

Ramon Pujol i Llanes pvre. (1882-1949), més conegut com a mossèn Folia (per a la casa on va néixer), fou un compositor, director, pianista, organista i mestre de la Solsona del primer terç de segle XX. Treballà d'organista a Berga (1906-1910), de mestre de la capella de la Mare de Déu del Claustre a Solsona (1910-1922), i, finalment, d'organista titular a la catedral de Solsona (1922-1946)¹.

Durant la seva vida, va compondre especialment música religiosa. Però la seva obra va molt més enllà. Fou una persona molt integrada a la vida social de Solsona. Per això mateix, composà músiques per als Pastorets, sardanes, cançons, marxes, etc. Moltes d'aquestes obres, malauradament, o resten inèdites o estan desaparegudes. Aquest treball té la voluntat de dignificar la figura de Ramon Pujol Llanes i, alhora, recuperar material que ens pertany com a societat.

Va néixer l'any 1882 a Cal Folia (plaça de Sant Joan amb carrer de la Regata, 3), com a quart de sis germans. El seu pare era mestre d'origen berguedà i la seva mare, d'origen barceloní. Va accedir al seminari l'any 1897. Sabem que rebé classes de Francesc Bartrina i Serra pvre. (1871-1931), ja que Pujol sempre el va considerar el seu mestre i li va dedicar un seguit de peces en honor seu. De fet, es tracta d'un moment musical molt viu a Solsona, sobretot en alguns certàmens literaris-musicals, que se celebraven des del segle XIX². En aquesta època, trobem que comença a escriure obres (caramelles i obres sacres) que seran un precedent per a les composicions posteriors, seguint una línia d'estil popular, amb connexions amb la contemporaneïtat del moment, però mantenint un arrelament amb la música sacra. De fet, una de les característiques de Pujol és la capacitat d'adaptar els gustos del moment a les seves obres (de fet, aquest treball recupera tres sardanes seves fins ara oblidades).

Durant la seva estada a Berga com a mestre de capella, amb molta probabilitat va estar en contacte amb les músiques populars de la Patum³.

Primer contacte més profund amb la música festiva de la ciutat

Més endavant, el 1910, accedeix de mestre de capella de la Mare de Déu del Claustre de Solsona. Aquí desenvolupa en gran part la seva obra coral i litúrgica,

1 FONTELLES - RAMONET, Albert. Vindicació a Ramon Pujol i Llanes. Oppidum, Impremta Muval, 2025.

2 FONTELLES - RAMONET, Albert. Solsona 1891, Una Banda Sonora. Dins del programa de la Festa Major de Solsona. Impremta Muval, 2016.

3 GUAL i GASULL, Lluís. Tres balls de gegants retrobats. L'Erol, 2024

obligat per contracte a compondre com a mínim quatre peces per a veus blanques i orgue⁴. En trobem recopilacions de cançons marianes, un gran nombre d'Ave Maria, i diferents peces per als oficis religiosos (*kyrie*, glòria, etc.).

També probablement s'introdueix en el món de les "llibertats d'orgue". Eren llibrets manuscrits que utilitzaven els diversos organistes per als oficis religiosos nadalencs. Inclouen des de música sacra fins a música popular; i era l'únic moment de l'any que es permetia, des de finals del segle XVIII, interpretar música popular durant els oficis religiosos⁵.

Els llibrets més antics que conservem de Solsona un data de 1872 i l'altre ho desconeixem. De fet, només trobem les còpies de Francesc Pujol, que es conserven a l'arxiu de l'OCPC, a Montserrat. En el llibret de 1872 hi ha diverses melodies per tots conegudes de les festes populars de Solsona⁶, però també s'hi localitza un "Ball dels Gegants" i una altra melodia sota el títol de "Nanos", que són totalment diferents del que coneixem actualment. De fet, aquestes melodies les trobem també a la Patum⁷. Hom podria creure que com que Berga és del bisbat de Solsona, només devien pertànyer a Berga, i senzillament que les peces haurien d'estar també recopilades a les Llibertats de Solsona. Tot i així, soc del parer que eren interpretades a Solsona per diverses raons: les dues melodies localitzades les trobem escampades pel territori amb les mateixes funcions, com per exemple, a Igualada; també veiem que pel fet de no estar harmonitzades, sinó que es donava llibertat a l'organista, veiem que no van ser extrems de partitella sinó que pertanyien al cap de l'organista del moment; a part que en la frase "B" presenta certes diferències amb la que recopila el 1916 Antoni Sansalvador (fins ara considerades les partitures més antigues de la Patum).

Màxim esplendor de Pujol en relació la Festa Major - Màxima transformació

L'any 1922, després d'unes intenses i mediàtiques oposicions, Ramon Pujol aconseguí la plaça d'organista de la catedral de Santa Maria de Solsona. Un cop establert, en substitució entra mossèn Armengou de mestre de capella.

És en aquest moment, que Pujol realitza uns arranjaments de les tres danses d'aquell moment de la Festa Major (Ball de Bastons, Gegants i Cavallets), entre 1934 i 1935, per a petita banda⁸. De fet, aquests arranjaments serien interpretats fins ben entrats els anys 50 per les diverses orquestres solsonines del moment⁹. Aquests

4 FONTELLES - RAMONET, Albert; GARCIA i LLOP, Ester (2024). Un cant tel·lúric de la Renaixença: Els actuals goigs de la Mare de Déu del Claustre de Solsona. Dins Oppidum. Solsona: Muval Editors

5 FONTELLES - RAMONET, Albert. Les llibertats d'orgue de la Catedral de Solsona. (pp 21-26). Taüll, Secretariat Interdiocesà per a la Custòdia i Promoció de l'Art Sagrat de Catalunya (SICPAS) (núm. 43), 2015.

6 FONTELLES - RAMONET, Albert. El Ball de gegants de Solsona i la Invenció d'un gènere Musical. Oppidum, Impremta Muval, 2019.

7 VILARRÚBIAS i CUADRAS, Daniel. Dues versions dels gegants i nans a la Solsona de 1872 - *Les partitures de Patum més antigues avui conegudes*. (pp. 23- 26). L'Erol (núm. 103), 2010.

8 CUADRENCH i BERTRAN, Jaume. Gegants i demés impropis de Solsona de les diades de Corpus i Festa Major. Solsona Comunicacions, 1998.

9 FONTELLES - RAMONET, Albert. Patrimoni musical de la Festa Major de Solsona. Dins el programa de la Festa Major de Solsona. Impremta Muval, 2022.

arranjaments són d'un caràcter senzillíssim, però molt adequats pel coneixement musical del moment. De fet, foren tan sonats, que alguns dels contracants, ornaments i harmonies que feu Pujol, les reutilitzà Joan Roure en les seves versions¹⁰. La Cobla Juvenil Ciutat de Solsona les ha interpretat en els darrers concerts de vigília organitzats com a acte previ de la Festa Major.

En aquest context, Pujol compon "La Festa Major de Solsona", un pasdoble recuperat el 2010 pel músic solsoní Albert Fontelles i Ramonet a partir d'un manuscrit per a piano copiat per la pianista Maria Ramonet i Canal¹¹. Segurament el compon veient que ja tenien harmonitzacions pròpies pels ballets, però en canvi els gegants baixaven i pujaven amb pasdobles "genèrics" –per a genèrics, entenem pasdobles de moda d'aquell moment.

Postguerra, maduresa i decadència del personatge

Pujol passa la guerra sense molts problemes, pel que podríem esperar en un conflicte bèl·lic, ja que tenia la simpatia d'ambdós bàndols. A l'inici de la postguerra reprèn l'activitat compositiva i compon una marxa, que actualment també s'interpreta durant la Festa Major de Solsona, amb un arranjament d'Albert Fontelles-Ramonet de l'any 2019¹². Els anys 40, no estableix una relació molt profunda amb la festa, exceptuant la Marxa Pontifical que va compondre per al bisbe Vicent Enríque i Tarancón, que era interpretada en múltiples ocasions després de l'ofici i, a tall d'anècdota, malgrat que els gegants ja comencessin a pujar, la gent es quedava a la catedral per escoltar tan esplendorosa peça.

Durant la postguerra, funda una acadèmia de piano a casa seva, que serà l'escola de moltes pianistes de renom (Maria Ramonet, Maria Prat, Montserrat Moncunill, etc.). És en aquest context en què comença la seva producció sardanista i pianística més profunda. Comença a escriure obres per a piano per tal de ser interpretades per les seves alumnes. De fet, Maria Prat, a qui li agradaven molt les sardanes, Pujol li va dedicar una sardana amb el seu nom. Són sardanes d'un caràcter popular, que recorden molt l'estil de Josep Serra, amb molta fama en aquell moment. També s'ha conservat un vals, de títol "Flaire de Maig", d'una dificultat tècnica considerable, pensat per ser interpretat per les seves alumnes. També rebé molta influència de compositors com Wagner i Schubert, autors que interpretava en recitals que feia per amics íntims a la seva casa natal. Encara es conserven llibrets d'aquests recitals on trobem partitures de repertori internacional, però també sardanes llargues, ball de moda de principis de segle.

¹⁰ Un exemple, pot ser el fet que cada volta de la melodia dels gegants la proposi un instrument diferent, o el contracant que fa el fiscorn per arribar al tutti del fraseig del mateix ballet.

¹¹ FONTELLES - RAMONET, Albert. Música Oblidada. Dins el programa de la Festa Major de Solsona. Impremta Muval, 2010.

¹² SUBIRÀ i GILIBETS, Pau. Una cultura, un sentiment. Treball de Recerca de Batxillerat, 2022. Escola Arrels.

S'han identificat cinc sardanes, per bé que només se n'han localitzat quatre: "Petita i xiroia" (resta desapareguda), "Violetes flairoses", "Joguines d'un nin" (les dues anteriors estan directament pensades per ballar, ja que tenen l'introït, el contrapunt i les repeticions per ser ballades), "Maria" i "Els Gegants de Solsona". Pel que fa a aquestes dues últimes, vull destacar el paper rellevant que hi té la música popular solsonina. Mentre que "Maria" incorpora el motiu de "La Clavellineta", com a "Cant Popular"; però la sardana "Els Gegants de Solsona", interpretada el 2011 per la Cobla Juvenil Ciutat de Solsona¹³, és una verdadera glosa del motiu tradicional, que mostra el coneixement de contrapunt i de variació que té Pujol.

De les quatre sardanes localitzades, se n'han instrumentat tres per a cobla ("Els Gegants de Solsona" ja estava instrumentada) per mi mateix. De la mateixa manera, s'ha instrumentat el vals "Flaire de maig" i una pregària per a orgue. D'aquesta manera, s'ha fet una recopilació de l'obra de Pujol, també analitzant les influències que va rebre i les que va llegar a autors posteriors.

Una capacitat que té Pujol, i que demostra al llarg i ample de la seva obra, és l'adaptació a cada peça. En totes les obres, trobem que el títol va molt lligat a la forma de compondre (la sardana "Joguines d'un nin", així com els arranjaments del ball de bastons, tenen un caràcter infantívol innegable). També cal destacar el lirisme de les seves melodies, així com la capacitat d'harmonitzar-les.

L'any 1947 Vicent Enrique i Tarancón acomiada Pujol, amb qui tenia unes clares diferències en relació als drets de les dones i les visions polítiques¹⁴. Amb això, Pujol li va quedar un mal record fins a morir, ja que ell sempre havia desitjat ser cardenal. A partir d'aquí, es va anar apagant a causa d'un càncer. Els darrers anys, els passà envoltat de la seva família i amics, fins que finalment morí un 5 de novembre de 1949 a casa seva.

L'any 2024, l'Orquestra Patinfanjàs va estrenar la instrumentació d'una "Marxa religiosa" de Ramon Pujol, feta novament per Albert Fontelles-Ramonet. Aquesta peça estava composta expressament per a l'arribada de la Verge de Fàtima a Solsona, el juny de 1949. Pujol hi demostra el coneixement de la música religiosa i harmonia avançada en el temps, ja que desenvolupa una partitura amb temes molt característics i esplendorosament harmonitzats.

Conclusió

Ramon Pujol i Llanes fou una persona molt rellevant en la cultura de la primera meitat de segle XX. Així, també ho fou de la Festa Major i el Corpus, i va ampliar, recopilar i harmonitzar tot el catàleg musical tradicional del moment, malgrat fou

¹³ FONTELLES - RAMONET, Albert. Els Gegants de Solsona de Ramon Pujol. Dins el programa de la Festa Major de Solsona. Impremta Muval, 2011.

¹⁴ Tarancón era d'un tall més conservador, mentre que Pujol era clarament progressista per ser capellà de l'època, fet que era molt mal vist entre el clergat.

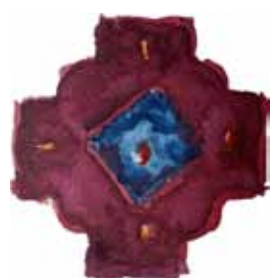
oblidat durant moltes dècades per ser una persona avançada al seu temps. Per això cal recordar-lo, com tantes altres figures que van enriquir la festa major que coneixem actualment, i recuperar el catàleg musical d'abans de la guerra; així com ho van fer a la nostra ciutat, fomentant una educació inclusiva per a tothom i feta de la manera més modesta.

Finalment, vull expressar el meu agraïment a Albert Fontelles-Ramonet, per la seva tasca de recuperació del patrimoni musical de Solsona. La seva feina, tan valuosa com necessària, ha fet possible la preservació d'una part fonamental de la nostra història cultural.

Per això, per a descobrir més Ramon Pujol i escoltar unes quantes de les seves obres, us convido al concert que realitzarem el dia 13 de setembre a la plaça de la Catedral (en cas de pluja, a la sala dels Sants Màrtirs) a dos quarts de vuit del vespre. Estarem envoltats de músics que interpretarem, a la primera part, un seguit d'obres instrumentades per cobla de Ramon Pujol, entre elles l'integral de sardanes localitzades, un vals i una pregària, i, a la segona part, en format de banda, un seguit de peces molt relacionades amb les festes solsonines. Hi esteu tots convidats!

Jordi Montanyà i Novas

Solsona, Festes del Claustre de 2025

L'Escola de la Ribera a Joaquim Ureña

El 14 de desembre de 2024 va morir Joaquim Ureña i Ferrer (Lleida, 1946 - 2024), pintor lleidatà vinculat a Solsona i a l'Escola de la Ribera, i referent internacional de l'aquarel·la. El seu llegat artístic el situa com una figura destacada en el món de la pintura, amb obra exposada a Lleida, Barcelona, Madrid, Mèxic o Nova York.

Dibuixant a la plaça de la Catedral, 1981

Era fill d'un funcionari de telègrafs, Joaquín Ureña, procedent d'una família de Madrid, i de Mercedes Ferrer, una lleidatana filla d'un pastisser originari de Fraga. Va començar a estudiar arquitectura a Madrid. A mitja carrera es va traslladar a Barcelona per poder estudiar més a prop de Lleida, la seva ciutat, i acabar de decidir quina era la seva veritable vocació professional.

Va fer el servei militar a Almeria, lloc que seria determinant per al seu futur. Allí va conèixer Maria del Mar López-Gay, la seva esposa, i hi va fer la seva primera exposició, el desembre de 1974, amb quaranta aquarel·les al Casino Cultural d'Almeria.

L'aquarel·la era la tècnica artística que practicava des que, amb només sis anys, li van regalar la seva primera caixa. Com a aficionat, la va anar perfeccionant amb cursos i pintant pels carrers de Lleida.

El desembre de 1975 va fer la seva primera exposició a la capital del Segrià, a la sala Gosé, patrocinada per la delegació lleidatana del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya i Balears, amb quaranta aquarel·les de temàtica exclusivament lleidatana.

L'any 1976, Ramon-Àngel Davins, que s'iniciava en l'art de l'aquarel·la, va quedar fascinat mirant com Joaquim Ureña pintava amb el seu cavallet pels carrers de Solsona. De seguida van establir conversa. Va ser l'inici d'una amistat que duraria tota la vida i que va animar el pintor solsoní a endinsar-se definitivament en el món de la pintura.

Ureña va arribar a Solsona per l'amistat amb el solsoní Jesús Riart Vendrell. Estava preparant l'exposició "Paisatges del Solsonès", 25 aquarel·les que es van poder veure a la sala de l'Obra Cultural de la Caixa per la Festa Major de 1976. Va ser tot un èxit entre el públic solsoní, que va adquirir la majoria de les seves obres, tot ressaltant-ne el valor artístic i la fidelitat pictòrica.

Primera exposició de l'Escola de la Ribera, 1980

Ball del drac, Festa Major, 1981.
Aquarel·la 22 x 36 cm

Per la Festa Major de 1978, Joaquim Ureña va fer la seva segona exposició a Solsona, titulada "El Solsonès".

L'any 1980, quatre joves solsonins apassionats per la pintura, Manel Casserras i Solé, Jaume Cuadrench i Bertran, Ramon-Àngel Davins i Aynés, i Jaume Roure i Gilibert, van ser batejats amb el nom de l'Escola de la Ribera. Aquest fet va coincidir amb la presència de Joaquim Ureña a Solsona i d'aquí va néixer la relació entre els artistes solsonins i el pintor lleidatà.

Ureña va repetir exposicions a Solsona els anys 1981 i 1984, de nou per la Festa Major, amb el títol "Paisatge del Solsonès", centrades en temes de Solsona i la comarca.

Durant aquells anys, els contactes entre l'Escola de la Ribera i Joaquim Ureña van ser

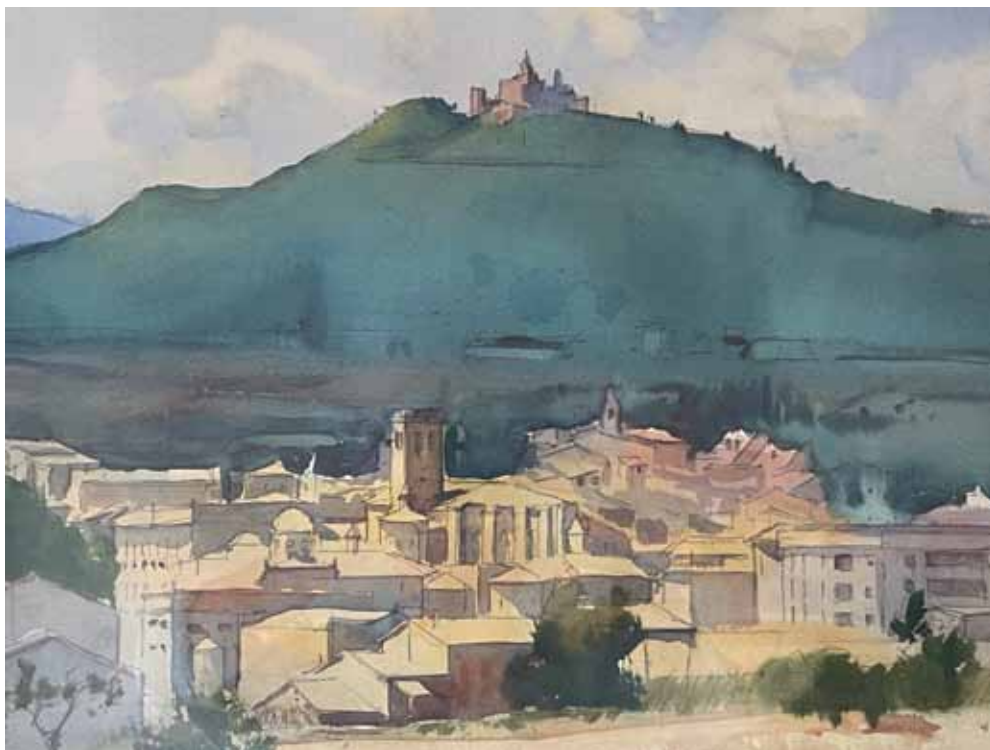
freqüents. En diverses ocasions sortien a pintar junts, buscant paisatges, compartint coneixements i gaudint del moment.

La darrera exposició de Joaquim Ureña a Solsona va ser el Nadal de 1987, a la Sala Gris, que l'Escola de la Ribera havia inaugurat el 1985.

A finals dels anys vuitanta es va iniciar un període de reconeixements continus, tant a escala nacional com internacional, entre els quals el primer premi del Certamen Nacional d'Aquarel·la, d'abast estatal. Va guanyar amb l'obra Balcó, que representava l'interior del seu estudi. A partir de llavors, Ureña va destacar per les seves obres de gran format, que eren testimoni de l'urbanisme de les ciutats i dels interiors de les cases.

Ureña va treballar sempre des de Lleida, on era una veritable institució, malgrat ser una ciutat sovint menystinguda per les grans capitals. I amb el mèrit afegit de pintar amb aquarel·la, una tècnica tradicionalment considerada menor dins el món de l'art.

Tot i que no va tornar a exposar a Solsona, la seva relació amb la ciutat es va mantenir sempre viva. L'Escola de la Ribera conserva en el record les bones estones viscudes amb Joaquim Ureña, pintant i gaudint de l'art i l'amistat, i vol retre aquest petit homenatge al pintor lleidatà, les obres del qual quedaran com a testimoni del seu art.

Vista de Solsona des de l'Hotel Gran Sol, 1978. Aquarel·la 65 x 40 cm

Interior d'estudi, 1987. Aquarel·la 70 x 100 cm

350 ANYS

350 anys de l'Àliga de Solsona

L'Àliga és un dels elements patrimonials més antics dels impropis de la Festa Major i del Corpus de Solsona. Es tracta d'una figura solemne que, arreu del país, ha estat tradicionalment vinculada als seguicis cerimonials de les grans festivitats religioses i cíviques.

Fig. 1. L'Àliga coronada. Dibuixada a la *Taula dels privilegis* per l'escrivà Jeroni Llobregós en un trasllat autènticat l'any 1605. Fotografia de l'historiador Ramon Planes Albets, que vincula la seva introducció a Solsona als anys immediats a l'obtenció del privilegi reial de ciutat (1594), arran de la creació del Bisbat de Solsona (1593). Arxiu Comarcal del Solsonès, Ciutat de Solsona, 40, Taula dels privilegis, f. XIIIv. Fotografia de R. Planes Albets

Una de les primeres referències documentades d'una àliga, entesa en tant que element d'un seguici festiu, es troba a la coronació del rei Martí l'Humà, l'any 1399 a Saragossa. Tanmateix, com apunta Daniel Vilarrúbias al llibre *L'entremès de l'àliga a Catalunya*, la seva presència és anterior i s'associa a significats religiosos i simbòlics complexos. A Catalunya, l'ús festiu de les àligues es documenta, amb algunes excepcions com Barcelona o Cervera, entre els segles XVI i XVIII. En són prova les referències trobades a Girona (1513), Lleida i Tortosa (1556), Manresa (1593), Montblanc (1598), Mataró, Olot i Vilafranca del Penedès (1601), Vic (1604), Igualada (1613), La Bisbal d'Empordà (1619), Reus (1627), Cardona (1674), Solsona (1675), o Berga (1756).

Tradicionalment, la historiografia festiva havia relacionat la presència d'una àliga amb el títol de ciutat

o amb privilegis reials, però l'anàlisi de la documentació conservada desmenteix aquesta teoria. Les àligues medievals tenien probablement una funció simbòlica religiosa, vinculada a l'evangelista Sant Joan i al tetramorf. A partir del segle XVI, el seu significat s'accentua cap a un caràcter cerimonial, sovint heràldic, i esdevé una figura de prestigi que obre o dansa davant les processons principals.

En el cas de l'Àliga de Solsona, els documents de l'Arxiu de la Confraria de la Mare de Déu del Claustre en testimonien la continuïtat des de finals del segle XVII fins a l'actualitat. La primera referència escrita data del 6 de febrer de 1676, quan es paga una lliura a Bartomeu Puig, músic, i al claveter per haver fet dansar l'Àliga durant l'octava de la Mare de Déu de setembre de l'any anterior, és a dir, el 1675, enguany fa 350 anys:

"a 6 de febrer 1676 una lliura pagadas a Barthomeu Puig music y al clavetayra per dansar la aguila en la octava de Na. Sa. de setembre propasat."

Aquesta dada ja fou recollida per Antoni Llorens en un article publicat al *Programa de la Festa Major de Solsona* de 1935, on afirmava que fer-la dansar davant un personatge distingit significava *"retre la ciutat als seus peus"*.

El seu valor o destresa ens la remarca el fet que els seus serveis eren duts a terme per especialistes, molt sovint forans. Veiem, per exemple, que l'any 1691 i del 1702 al 1707 el dansador va desplaçar-se des de Manresa o el 1701 d'Igualada. Devien gaudir de gran anomenada i ser molt escassos ja que les seves habilitats eren disputades, tot sovint, quan la realització del ball de l'Àliga coincidia en diferents ciutats o indrets del país. Tenim constància d'aquest fet, per exemple, en la despesa extraordinària de l'any 1696, quan segons els llibres de comptes de la Confraria del Claustre hi apareix l'anotació:

"6 lliures 18 sous al dançador del aguila al qual tant solament se acostumave donar 5 lliures 10 sous y est any se li dona 1lliura 8 sous mes per haverse enserat les festes de Cardona en un mateix temps y no haver ell pogut anari."

La diferència de jornal entre el portador i el dansador era evident. El portador cobrava 10 sous i el dansador 5 lliures i 10 sous (110 sous). Les fonts documentals del Claustre confirmen aquesta visió. El dansador rebia un tracte destacat dins el conjunt de participants de la festa, i la seva tasca era clarament diferenciada de la del portador. Ja l'any 1677 trobem el pagament d'unes sabates pel dansador *"a 18 de dits catorza sous pagats a Joseph Serc sabater de Solsona per un parell de sabates per lo dansador de la aguila"*. El seu salari es manté força estable en els primers decennis —entre quatre i sis lliures anuals—, i en alguns casos s'inclouen les despeses de desplaçament, manutenció i fins i tot allotjament.

Un cas especialment destacat és el de la Festa Major de Solsona de 1691, quan el dansador de l'Àliga es posà malalt durant la festa. Aquell any es documenten pagaments per medicaments adquirits a la botiga de Sebastià Fabra, visites mèdiques del doctor Gabriel Miquel, cures fetes per dos cirurgians i una estada de catorze dies a casa d'un administrador del Claustre:

"Al doctor Gabriel Miquel 3 lliures, a Joan Muxí i Joseph Cases chirugians per tres sangries 6 sous, a Font per lo gasto de catorse dies malalt a casa 4 lliures i 4 sous i a Sebastia Fabra per les medicines 1 lliura."

Normalment el cost de la sortida de l'Àliga era de 252 sous. En aquest import s'hi comptabilitzaven el portador, el dansador i el cost d'anar-lo a buscar i retornar-lo al seu lloc d'origen. El 1691 el cost es va elevar a 422 sous i tenint en compte que el cost global de tota la resta de comparses va ésser de 79 sous. Aquest episodi, revela la importància atribuïda a la figura del dansador i la implicació institucional en garantir-ne la seva participació.

Ja des dels primers anys, l'Àliga requereix intervencions periòdiques de manteniment. L'any 1690 s'hi duen a terme un conjunt de compres i reparacions que donen a entendre que es refà completament. Per a l'ocasió, s'adquireixen riscles de seda, tela, amidó, aiguaquit i altres materials.

Fig. 2. L'Àliga i els Aligons amb els Gegants i la resta d'improperis durant les festes de la Coronació de la Mare de Déu del Claustre, octubre 1956. Arxiu Confraria de la Mare de Déu del Claustre

El 1747 es documenten també dues peces de ferro destinades a subjectar el cap de l'àliga, fet que apunta a una estructura interna amb reforços metàl·lics. Altres intervencions, com el daurat del cap pel pintor solsoní Josep Bordons (1723), el platejat d'elements ornamentals o la inclusió d'un colom al bec (1725), demostren una voluntat constant d'embellir i actualitzar la figura.

La primera referència documental als Aligons és de 1681, en un inventari del Claustre que inclou "*los mollos per fer amides los vestits [...] dels aligons*". La seva presència es manté en els llibres de comptes a partir de 1693, quan se'n paga als portadors. Inventaris de 1709 i 1720 detallen mitges, calces i sabates destinades específicament als portants de l'Àliga i dels Aligons. En les despeses d'alguns anys, com el 1702, també es fa constar la confecció de sabates exclusives per "*los portants la aguila y drach*".

El conjunt de la documentació entre 1675 i 1794 mostra una activitat constant al voltant de l'Àliga: es contracta el dansador, sovint a Manresa, i es mantenen els elements estructurals de la figura. L'Àliga apareix en múltiples comptes associats amb la resta d'improperis. Un dels últims testimonis d'aquesta primera etapa es troba en un llibre de notes de l'argenter Tomàs Bajona, veí del carrer de Sant Miquel, on es descriu l'entrada solemne del bisbe Pere Nolasco Mora, el maig 1794. Segons Bajona, en aquesta celebració hi participaren els Gegants vells i joves, el Bou, el Drac, la Mulassa, els Cavallets, l'Àliga i els Aligons. Aquesta menció, doncs, confirma

que, encara a finals del segle XVIII, l'Àliga i els Aligons encara mantenien un paper actiu dins la festa solsonina.

En una consuetud de la Confraria del Claustre, datada entorn de 1855, encara s'hi registra el cost del portant de l'Àliga i dels Aligons, així com també dels acompanyants que sostenien els peus de la figura. Tot i aquesta referència documental, en perdem el rastre a mitjan segle XIX, potser com a conseqüència de les guerres carlines, que van afectar greument la ciutat.

No serà fins a l'any 1940, amb la voluntat de recuperar diversos elements perduts durant la Guerra Civil de 1936, que la Vint-i-quatrena impulsarà la creació d'una nova àliga i d'un aligot, tal com s'indica en un pressupost signat per l'escultor Lambert Escaler: *"900 pessetes per una Àliga i 800 per un aligot"*. Tot i que es van refer bona part dels impropis, l'Àliga i els Aligons van ser dels pocs elements que finalment no es van arribar a construir, probablement perquè la reconstrucció del conjunt del seguici comportava una despesa molt elevada i es va prioritzar la recuperació d'aquells elements que ja existien abans del conflicte bèl·lic.

Després de dècades d'absència, l'Àliga fou recuperada l'any 1956 en el marc de les Festes de la Coronació de la Mare de Déu del Claustre, amb un model de l'escultor tarragoní Joan Salvadó Voltas (vegeu Fig. 3).

Fig. 3. L'escultor tarragoní Joan Salvadó Voltas modelant l'Àliga actual als Escolapis, durant els mesos previs a la Coronació de la Mare de Déu del Claustre. Arxiu Comarcal del Solsonès. Fons Llätzer

Fig. 4. L'Àliga i els Aligons a la plaça de la Ribera.
Arxiu Confraria de la Mare de Déu del Claustre

El dia 6 d'octubre, va tornar a aparèixer pels carrers i places acompanyada de dos Aligons i amb la interpretació d'un nou ball compost per mossèn Antoni Muntada, organista de la Capella de la Mare de Déu del Claustre. El relat d'aquesta recuperació va ser recollit a les *Fulles del Claustre*, de la mà d'Antoni Llorens:

"L'àguila imperial, amb la corona damunt del cap, és un altre símbol de la ciutat. Solsona la tenia antigament i era portada, amb dos aguillons, en la processó de Corpus. A la plaça dansava davant del Santíssim Sagrament. Fer dansar l'àguila davant del Santíssim, com en homenatge davant d'una personalitat, era un rendir la ciutat als seus peus, un lliurar-li les claus dels seus portals".

Fig. 5. L'Àliga durant la seva restauració, 1979. Fons Jaume Cuadrench

Malgrat aquell impuls, tant la figura com el ball es van deixar d'utilitzar al cap de pocs anys, i l'àliga va tornar a desaparèixer de l'escena festiva.

El 1979, sota l'impuls de l'Agrupació de Geganters de Solsona, l'Àliga es va recuperar definitivament. La figura, que en aquell moment es conservava a les dependències de l'Ajuntament, (vegeu Fig. 6), fou restaurada per Manel Casserras i Boix, que en modificà la fisonomia, reduint-ne el pit i substituint les potes metàl·liques per unes de fusta (vegeu Fig. 5).

Paral·lelament, Joan Roure i Jané va compondre un nou ball, mantenint-hi la tonada popular del *Ballet de Solsona* a la part central, ja present en la música original de Muntada. La coreografia va ser elaborada per Josep Dalmau, i l'estrena tingué lloc durant el Corpus de 1979. Des d'aleshores, l'Àliga i els Aligons han recuperat plenament el seu lloc com a símbol institucional i cerimonial de la ciutat.

Centre d'Estudis Linyolencs
Agrupació de Geganters de Solsona

Fig. 6. Quan l'Àliga va deixar de tenir ús, es va desar a les golfes de l'Ajuntament de Solsona. L'any 1979 va ser recuperada per a la seva restauració. Fons Jaume Cuadrench

Fig. 7. L'Àliga dansant el seu ball a la plaça Major de Solsona. Arxiu fotogràfic Caelles-Solé

Col·laborem

L'Ajuntament demana la col·laboració dels solsonins i solsonines per engalanar la ciutat amb senyeres, domassos i flors als balcons.

Així mateix, es recorda als veïns del nucli antic i la plaça del Camp que els dies 7, 8, 9 i 10 no poden treure els cubells de la recollida de residus porta a porta i han de fer ús dels punts habilitats extraordinàriament a l'avinguda de la Mare del Claustre, al Camp del Serra i a la plaça de Sant Roc.

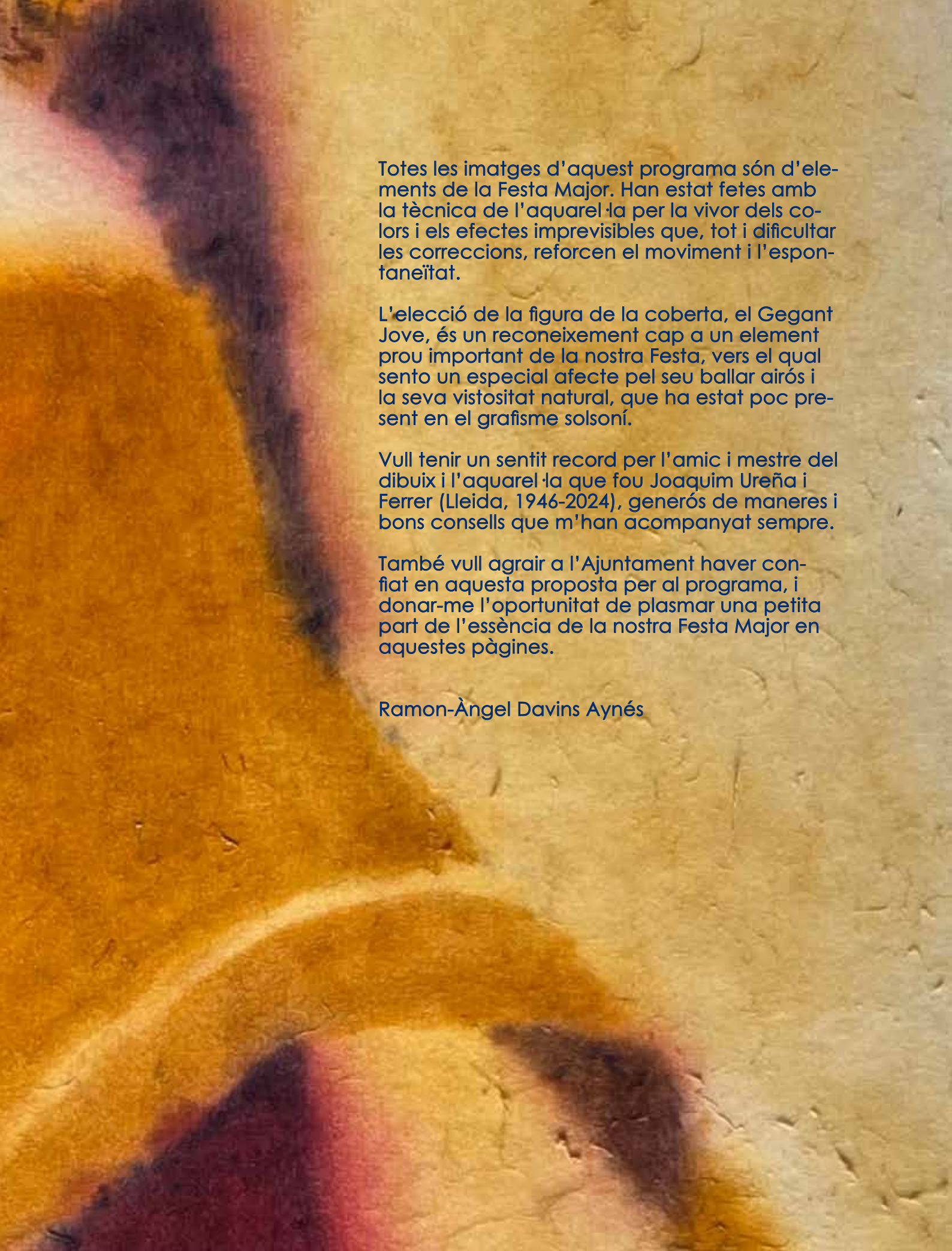
Mesures de prevenció

L'organització demana la col·laboració de tothom que assisteixi a la plaça Major durant la tronada i la col·locació dels mascles per evitar danys personals. És obligatori mantenir-se darrere del cordó de seguretat en el moment de la preparació del material pirotècnic i fins que acabi la tronada.

Fotografia de Josep Dalmau Bantolra

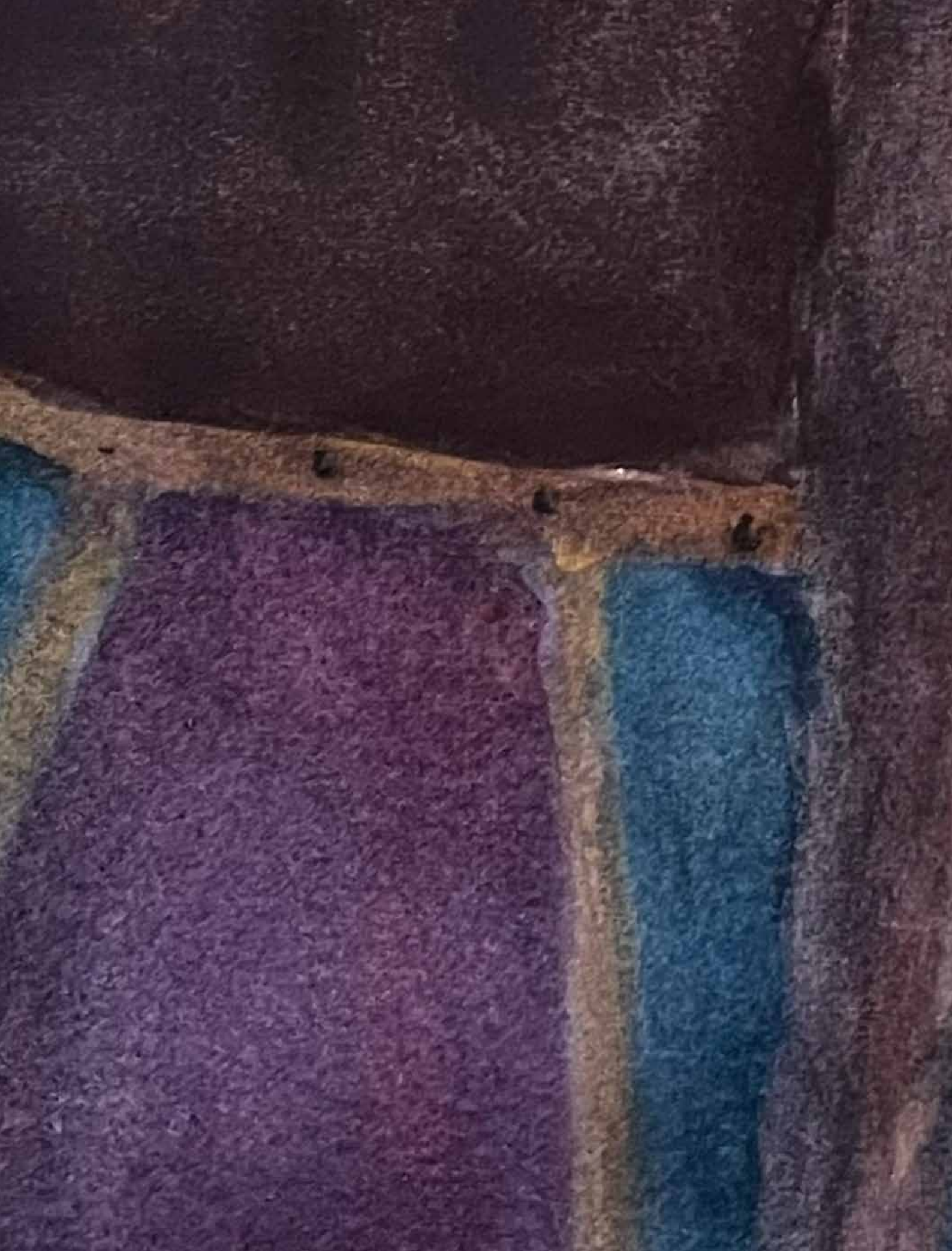
Totes les imatges d'aquest programa són d'elements de la Festa Major. Han estat fetes amb la tècnica de l'aquarel·la per la vivor dels colors i els efectes imprevisibles que, tot i dificultar les correccions, reforcen el moviment i l'espon-taneïtat.

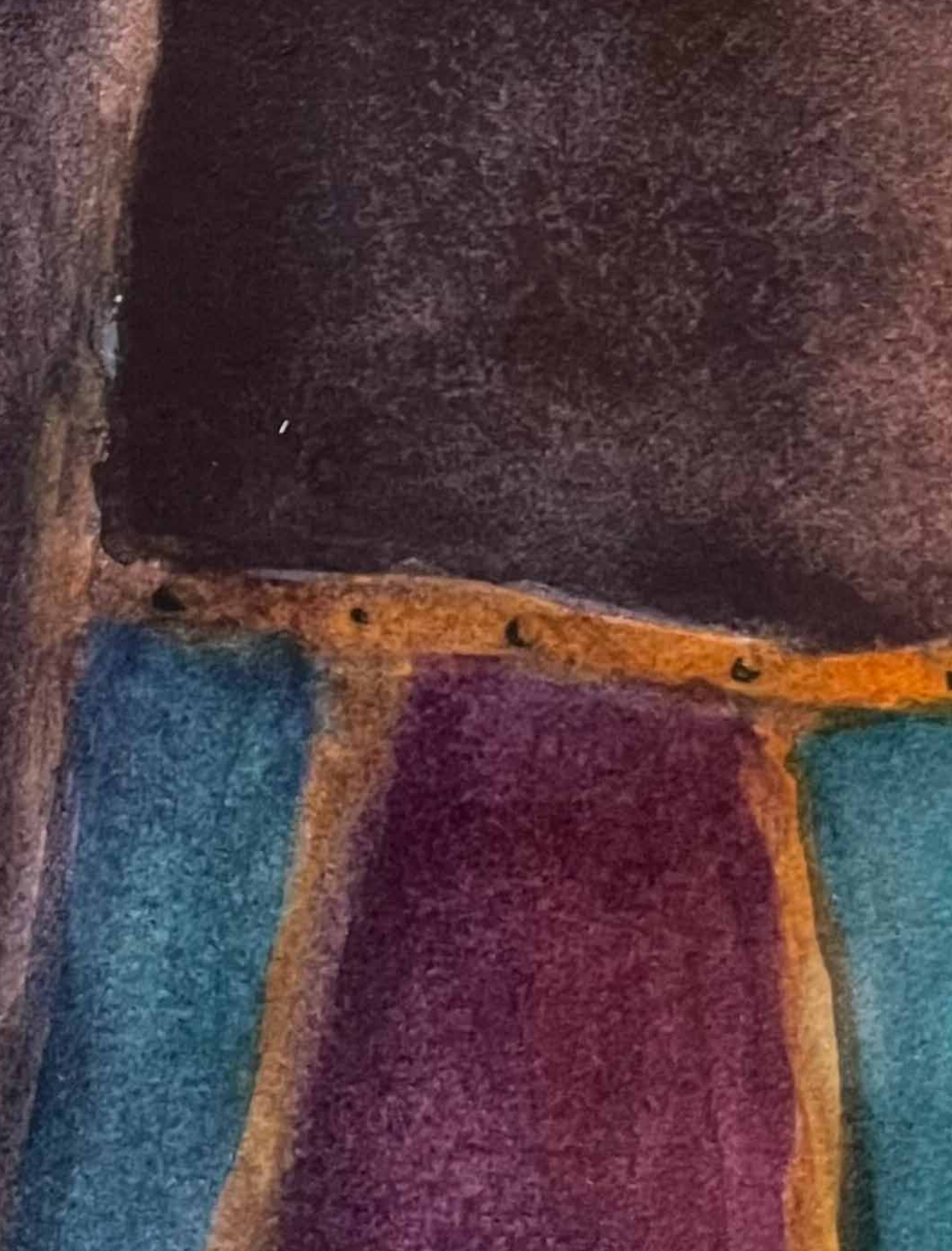
L'elecció de la figura de la coberta, el Gegant Jove, és un reconeixement cap a un element prou important de la nostra Festa, vers el qual sento un especial afecte pel seu ballar airós i la seva vistositat natural, que ha estat poc present en el grafisme solsoní.

Vull tenir un sentit record per l'amic i mestre del dibuix i l'aquarel·la que fou Joaquim Ureña i Ferrer (Lleida, 1946-2024), generós de maneres i bons consells que m'han acompanyat sempre.

També vull agrair a l'Ajuntament haver confiat en aquesta proposta per al programa, i donar-me l'oportunitat de plasmar una petita part de l'essència de la nostra Festa Major en aquestes pàgines.

Ramon-Àngel Davins Aynés

Ajuntament de Solsona

**festa
patrimonial**
d'interès nacional

Generalitat de Catalunya
Departament
de Cultura

